

EGY AZ ISTEN

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 27. (87.) ÉVF. • 8. SZÁM • 2017. AUGUSZTUS • ÁRA: 2,50 LEJ

Fotó: Czire Alpár

A fény felé

• Nem, Uram, néha egyszerűen nem megy. Állni előttem, teremtet világod végtelenségében, a körülöttünk s bennünk zuhogó fényes életben, felfogni a mindent, fogadni áldásod...

Mert szemünk prizmáján világod ragyogása fénytörést szenved. A véges tudatunk számára felfoghatatlanul tökéletes világod gyémánttörvényei félrecsúszott véső nyomán hasadó rianássá lesznek, minek ha útjába kerülünk, ajkunkról a panasz jajszava oly könnyen kél.

De Te szemünk elé tárod a szívárványt.

Engeded, hogy a homokszemből gyöngy formálódjon. Hogy a meghasadt kő új életre keljen. Hogy a fa fájdalmából borostyán legyen.

Hogy olykor, nagy néha, villanásnyi idő erejéig megérezzük a törvényt. Téged.

És akkor, Uram, homályos szemünk fénnel telik meg, feléd fordulunk. S nem, Uram, egyszerűen nem megy nem követni Téged.

A tartalomból:

Thomas Mann és
Bartók Béla

4

A felnőtttség boldogsága

7

Új felelősségek egy közös
világban

11

Ülésezett a Főtanács

13

Pákei Lajos és
a kolozsvári korcsolya-
pavilon története

17

„Maga a menny Istene vezet bennünket...” (Neh 2,20a)

EGYHÁZUNK HÍREI

● **Július 2-án Magyarzsákodon, a falunapok alkalmával Hegedüs Sándorra, a falu szülöttére, politikusra, MTA-tagra emlékeztek.** Hegedüs Sándor (1847–1906) publicista, közgazdász és pénzügyi szakember, kereskedelemügyi miniszter, Kolozsvár egykori országgyűlési képviselője, a Dunántúli Református Egyházkerület főgondnoka volt, aki meghatározó szerepet töltött be a Kolozsvár főterén álló Mátyás-szobor állításában is. Emlékeire szülőfalujában kopjafát, emlékparkot és emlékszobát avattak. Az ünnepségen jelen volt és beszédet mondott Bálint Benczédi Ferenc püspök.

● **440 év után közös zsinatot tartott a reformáció 500. emlékévében a Romániai Református Egyház és a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház július 4-én Kolozsváron.** Az ünnepség délelőtt 9 órakor kezdődött közös istentisztelettel a kolozsvári evangélikus templomban, a közös zsinati ülést 10 órától tartották a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet dísztermében. A zsinat keretében közös nyilatkozattal megerősítették a református és evangélikus egyházak közötti kapcsolatot. Az esemény folytatásaként délután öt órától a Farkas utcai református templomban közös lelkésszenteleti istentiszteletre került sor. Egyházunk részéről jelen volt Bálint Benczédi Ferenc püspök és Farkas Emőd főgondnok.

Egyházközi hírek

● **Háromszék–Felsőfehéri Egyházkör**

Június 11-én a sepsiszentgyörgyi egyházközség családnapot tartott Dálnokon, a bűvartónál.

Június 22-én a sepsiszentgyörgyi unitárius templomban lépett fel az amerikai egyesült államokbeli Bellingham kórus, akik hagyományos amerikai népdalokkal, spirituálékkal és európai klasszikus kórusművekkel örvendeztették a jelenlévőket.

Július 1-jén zajlott a Vadasi unitárius találkozó. A házigazda a

nagyajtai egyházközség volt az idén. Fekete Levente nagyajtai lelkész prédikált. Ezt követően a közel 300 résztvevő meghallgathatta a Gazdag Miklós Polgári Daloskör műsorát, vezényelt Fehér Orsolya karnagy, aki a névadó unitárius kántortanító, iskolaigazgató dédunokája. A középajtai fúvószenekar Simon Áron tanító vezetésével lépett fel, majd szavalt Toók Katalin. Bartha Botond és neje, Réka biztosították az étkeztetést. A sepsikőröspataki egyházközség nevében ifj. Költő Sándor gondnok vette át a vándorzászlót, így ők szervezik jövőre a találkozót. A résztvevők Árkos, Sepsikőröspatak, Kálnok, Bölön, Nagyajta, Sep-

siszentgyörgy, Barót egyházközségeiből érkeztek.

A Konfirmandusok mozgótáborára július 14–16. között Nagyajtán fejeződött be.

● Székelykeresztúri Egyházkör

Július 8–15. között került sor a XI. Orbán Balázs Szekértúrára, amelynek megnyitóünnepsége július 9-én volt Csehétfalván. A túra idei útvonala Csíkszentmártont, Egerszéket, az Úz völgyét, Kászonaltízet, Rétyet és Sepsiszentgyörgyöt érintette.

Július 12–13. között Csehétfalván táborozott a Konfirmandusok mozgótáborának mintegy 130 résztvevője.

A VALLÁSSZABADSÁG KIHIRDETÉSÉNEK 449. ÉVÉBEN

SZEJKEFÜRDŐI UNITÁRIUS TALÁLKOZÓ

A REFORMÁCIÓ **500.** ÉVFORDULÓJÁN

SZERETETTEL VÁRUNK
A 2017. AUGUSZTUS 12.-ÉN 11 ÓRÁTÓL KEZDŐ
ÚRVACSORA ÖSZTÁSSAL EGYBEKÖTÖTT ISTENTISZTELETRE

LÉLEKKENYÉR

Micsoda csoda volt, Istenem!

LŐRINCZI
LEVENTE

Gyermektáborok időszakában mindig szívesen nosztalgázom régi tábori emlékeimen. Sokszor eszembe jutott már, nem lennék az, aki vagyok, ha nem lett volna részem azokban a csodálatos élményekben, amelyek gyermekkoromat, ifjúságomat meghatározták, és mostani énemre is hatással vannak.

Tisztán emlékszem még arra a délutáni vallásórára, amikor szép emlékü Jakab Dénes tiszteletesünk bejelentette az első táborozási lehetőségét. Egy pillanatig sem tudtam tovább figyelni a vallásórára. Gyermeki gondolataim azon jártak, hogyan győzöm meg édesanyámat, hogy elengedjen, hogyan fogom elkérni bátyámtól a hátizsákját, mit és hova fogok bepakolni, hány szendvicset viszek az útra... és rohantam hazáig megállás nélkül. Kifulladásig, kapkodva a szavakat, sok mondanivalóm zavartságában előadtam az álmodozásaimmal már körbeszótt tábor, aztán jöttek a rettenetes napok, amíg a szülők egyeztettek egymással, a lelkésszel, és meghozták a végső döntést. Voltam közben derű- és borúlátó, továbbszóttam tábori terveimet a fociról, a lányokról, az éjszakai csínytevésekről, és azt is átgondoltam, hogyan fogok sírni és puffogni, ha nem engednek el. De elengedtek! Ettől kezdve szabad volt az álmodozások és tervezgetések útja barátaimmal, akikkel nagy izgalomban készültünk hetekig az indulás pillanatára. Jöttek a listáírások, hogy semmi ki ne maradjon és az indulás közeledtével az egyre álmatlanabb éjszakák.

Aztán elindultunk. Autóval Segesvárig, onnan vonatra ültünk, majd váltottunk, hosszú zötykölődés és játék után pedig megérkez-

tünk valahová, ahonnan számunkra már régi ismeretlen utakon tovább vittek Szindre, álmaink színhelyére, ami teljesen más volt, mint ahogyan elképzeltük.

Ismeretlen hely, ismeretlen emberek, mosolyra, játékra, egymás szeretetére tanítottak. Szabályok

tam, hogy újra ott leszek, és készültem. Vártam a nyarat, hogy táborozhassak, mert számomra igazi csoda volt, ami ott megadtott nekünk.

És jöttek a nyarak egymás után. Torockószentgyörgyön tábor, ismét csoda, ismét sírás és várakoz-

„... a Lélek tesz bizonyosságot a mi lelkünkkel együtt arról, hogy valóban Isten gyermekei vagyunk.” (Róm 8,16)

születtek, elvárták, hogy jól érezd magad és segíts, hogy mások is ezt tegyék. Énekek csendültek gitárhúrok és gyermekhangok összjátékában, amelyek utórezgése még ma is ott található sokunk lelkében. Tanultunk Istenről és arról, hogy milyen szép is valójában az általa formált világ, amelyben élünk. Kartonvárat építettünk, amelynek falai még ma is sziklaszilárdan állnak lelkemben, hiszen hitet építettünk bele gyermekkezeinkkel, s hiába mosta el az eső... Az volt számunkra csodaország. A régi házzal, az emeletes ágyakkal, a szőlővel benőtt tornáccal, amelyen esténként a Vár TV műsorát néztük, és az emberekkel, akik közül játszópajtásként sokan mellénk szegődtek hosszú évekre. És voltak táborvezetőink, akik tanítottak, és bevezettek minket ebbe a csodaországba, és úgy néztünk rájuk, mint emberekre, akik többek annál, sokkal többek. Ők voltak azok, akik szívvel-lelekkel megtettek mindent, hogy jól érezzük magunkat, és mi csodáltuk érte őket.

Nagyon sírtam, amikor el kellett búcsúzni tőlük és új barátainktól. És hazaérve utána is hetekig könnybe lábadt a szemem, ha a táborra gondoltam, annyira jó volt, és annyira hiányzott. Megfogad-

zás a következőre. Majd Homoród-szentmárton, ahol már legidősebb táborozóként tudtam, kinőttem a tábori korosztályt, jövőre nem lesz már lehetőségem, és nagyon sajnáltam, hogy ilyen hamar telik az idő.

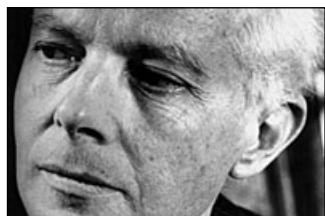
Ez a három év a táborokkal, az élményekkel, amelyeket azokban kaptam és a sok készülés évről évre, amelyekben álmok születtek és váltak valóra, megváltoztattak. Közelebb vezettek Istenhez, mert akik tanítottak, hittel és lélekkel tették azt. Meghatározták az életem, és a későbbi években, amikor táborvezetőként én is ott lehettem, meghatározták a hozzáállásom ahhoz, amit tábornak nevezünk. Csodákat kaptam gyermeklelkembe emberektől, amelyeket megpróbáltam továbbadni, hitet és tudást kaptam, amelyet meg akartam mutatni és át akartam adni.

Hálával gondolok ma is azokra a táborvezetőkre, akik akkor jó irányba vezettek. Akikkel emlékek felidézése nélkül is összecsillan a tekintetünk találkozásakor, mert tudjuk, összetartozunk. Összeköt minket valami bensőséges érzés, egy lélekfoszlány, amit nem lehet, és nem is kell megmagyarázni. Utólag visszagondolva, tudjuk, micsoda csoda volt, Istenem!

Thomas Mann és Bartók Béla

CZIRE SZABOLCS

• A 20. század első felének két kiemelkedő zsenije, Mann (bal oldalt) az irodalomban, Bartók a zenében. Mindketten a 19. században születtek, Mann 1875-ben, Bartók 1881-ben. Mindketten életük egy bizonyos időszakában saját hazájukban üldözötté váltak, mindketten később időszakos amerikai emigrációra kényszerültek. Mindketten a huszadik század közepén haltak meg, Mann 1955-ben, Bartók 1945-ben. A párhuzamok felsorolását még folytathatnánk, de írásunk szempontjából a legfontosabb közös vonás kiemelése kellően zárja a sort: mindkét világhíresség felnőttként unitárius hitre tért.

A Közlöny májusi számában nagyon fontos írás jelent meg Thomas Mann unitárius meggyőződéséről, mégpedig az utolsó Mann-életrajz alapján, amelyet Heinrich Detering 2012-ben közölt (*Thomas Manns amerikanische Religion. Theologie, Politik und Literatur im kalifornischen Exil*), és amely megfelelő figyelmet kapott német nyelvterületen is (pl. *Die Welt*, 2014. dec. 23.) A cikkben Felhős Szabolcs áttekinti Mann unitárius kötődésének kézzelfogható bizonyosságait Detering alapján, amelyek az amerikai emigráció idejére terjednek ki, és amely kötődést aztán az utódok továbbvittek. De vajon Mann nem találkozott-e már korábban az unitárius eszmével? Nem lehetett-e rá már korábban hatással a magyar nyelvterületen élő unitáriusok eszmeisége? Jelen írás ezekkel a kérdésekkel kapcsolatban próbál meg egy sejtést körüljárni. Annak a lehetőségét veti fel, hogy Thomas Mann már amerikai emigrációja előtt találkozhatott az unitárius eszmeiséggel, esetleg épp a Bartók Bélához fűződő barátságán keresztül.

Bartók Béla unitáriussá lesz – 1916

a l a p t e m a

A nagy zeneszerző unitárius hitre térését, és általában világnézetének közel sem könnyen megragadható összetettségét többen is megpróbálták elbeszélni. Ezek közül kiemelkedik Juhász Vilmos írása (*Hírünk a nagyvilágban*, 1953. március–április), aki a vallásváltás indoklását a gyerekkori vallásos élmény hiányára próbálja visszavezetni: „Bartók katolikusnak született, de családjától, környezetétől, annyira szeretett

édesanyjától sem kapott mélyebb vallásos élményt. A fiatalkori élmények a Ferenc József-i kor vidéki középosztályának többnyire felszínes, külsőséges vallási életéhez kapcsolódtak, amely általában nem is volt élet, hanem csak szokás, gyakorlat. A »nagy herézis« kora volt ez, amikor a vallási gyakorlat többnyire az újtól, a nagy konvulzióktól való védekezés, a megszo-
kotthoz, a külsőségekhez való ragaszkodás szerepét töltötte be. Így a valóban átért katolikummal alig találkozott. Ennél fogva idegen maradt tőle a katolikus tanítás, éppen úgy, mint a katolikus liturgia. »Hókuszpókusz« minősítette, mert mindaz visszariasztotta, amivel szemben gyanúja volt, hogy szakadék van a külsőségek és az át nem élt belső tartalom között. Késő férfikorában nyíltan is szakított a katolikus egyházzal. Áttért az unitárius hitre, azzal a megokolással, hogy ebben »legkevesebb a külsőség.«

Ifjabb Bartók Béla, későbbi magyarországi főgondnokunk sok részletet mesélt el a *Távlatok* 1992. karácsonyi számában (*Bartók Béla kapcsolata a valláshoz*). Például azt, hogy Bartók 1881-ben, gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepén született, aminek az édesanyja különleges fontosságot tulajdonított. Középiskolái jelentős részét a pozsonyi Kir. Katolikus Főgimnáziumban végezte, ahol a diákmiséket rendszeresen orgonán kísérte. Nietzschét olvasva jutott arra a megállapításra, hogy „A tagadás a lényegem”, és bár szenvedéllyel gyűjtötte és tanulmányozta a különféle bibliai kiadásokat, az előre rögzített dogmákat és előírásokat elutasítva, a szabad olvasatot részesítette előnyben. A vallásokon belüli ellentmondások fölöttébb zavarták, szenvedélyesen vitatkozott, miközben az átélésre vágyott. 1905-ben még a böjttel is próbálkozott, majd két évvel később került sor híres hitvitázó levelezésére Geyer Stefi hegedűművésszel, akihez egyébként viszonzatlan szerelem is fűzte, amit a *Két portré* című zenekari mű, illetve a Geyer Stefinek dedikált posztumusz hegedűverseny művészien idéz meg.

A vallással való kapcsolata a gyűjtőutak alatt egyszerre fokozódott, de át is alakult. Bartók ugyanis 1913 végéig beutazta Erdélyt és Magyarországot, illetve Románia és Észak-Afrika egy részét néppen gyűjtve. Bartók ekkorra életcéljaként fogalmazza meg, hogy „Én részemről egész életemben minden téren, mindenkor és minden módon egy célt fogok szolgálni: a magyar nemzet és a magyar haza javát.” Gyűjtőútjain gyakran találkozott vidéki lelkészekkel, minden felekezet fiaival, akikkel hosszú estéket beszélgetett végig, továbbá a népdalok különleges világa a vallásosság egy egészen új dimenzióját nyitotta meg előtte. Egyszerre erősödött benne az intézményszerű vallással szembeni fenntartás és a hiteles,

egyszerű lelkiesség iránti vonzalom. Így amikor 1916-ban a református feleségétől, Ziegler Mártától született fia hatévesre cseperedett, és a fennálló törvények szerint kötelezően hittanórára kellett íratnia, akkor visszaemlékezve a saját gyermekkorra dogmatikus hittanóráira, egy szabadabban gondolkodó vallási közösség felkutatásába fogott. Fia beszámolója szerint „elkezdte részletesebben tanulmányozni a protestáns vallásokat, beszélt képviselőikkel, és legjobban megnyerte tetszését az egyetlen magyar alapítású egyház, az unitárius, amely szabad szellemével és erős toleranciájával legközelebb állt a saját elképzeléseikhez. Ilyenformán 1916 nyarán vele együtt az unitárius egyházba kerültünk.”

Stegyes: *Béla Bartók*
Egyházközség: *Unitárius*
Unitárius egyházközség/Budapest

Leptanum: *54*

Áttérési (felvételi) anyakönyv az 1916-ik évről.

Sor-szám	A felvétel év, hó, napja	Az áttérőnek					Melyik egyhá- ból jött át?	Mely bírák- száma? olajosa?	Öt kiadó gyermekét száma és kora	Jegyzés
		n e v e	polgári állása	születési helye	élet- kora	születési és lakóhelye				
1.	1916. május 28.	<i>Réva Lajos</i>	<i>tanár</i>	<i>1880</i>	<i>40</i>	<i>Füzes</i>	<i>Unit.</i>	<i>Unit.</i>	<i>Unit.</i>	<i>Unit.</i>
2.	1916. április 15.	<i>Székely Károly</i>	<i>tanár</i>	<i>1880</i>	<i>25</i>	<i>Unit.</i>	<i>Unit.</i>	<i>Unit.</i>	<i>Unit.</i>	<i>Unit.</i>
3.	1916. június 25.	<i>Bartók Béla</i>	<i>tanár</i>	<i>1880</i>	<i>35</i>	<i>Unit.</i>	<i>Unit.</i>	<i>Unit.</i>	<i>Unit.</i>	<i>Unit.</i>

Bartók Béla áttérési bejegyzése a budapesti egyház- község anyakönyvében (1916. július 25.)

Bartók Béla a szabadon, meggyőződésből választott új hitét egész életében büszkén viselte és képviselte, gyakran értetlenül állva az unitáriusok ismeretlensége, illetve az irántuk megmutatkozó ellenszenv előtt: „A magyarság számára talán a legszomorúbb, hogy az egyetlen magyar alapítású egyház, az Erdélyben a XVI. században született unitárius – amely humanizmusával, a vallásszabadság 1568-ban kimondott törvényesítésével és haladó szellemével kiemelkedő lehetne – állandó szálla volt a többi keresztény felekezet szemében. Ez gyakran ma is tapasztalható. Kis létszámuk miatt igen sokan nem is ismerik őket, és az időnként nyilvánosságra kerülő híradásokat idegenkedve vagy értetlenül fogadják.”

Bartók és Mann dokumentálható találkozásai

Az ismerkedés – 1921

Thomas Mann a magyar kortárs művészvilág számára a szó nemes értelmében a mestert, a szellemi atyát testesítette meg. Mann több alkalommal is engedett a meghívásnak, és Magyarországra utazott. Egy-egy ilyen látogatás alkalmával a házigazda arra töreke-

dett, hogy a magyar szellemi élet kiválóságaiból alakítson megfelelő társaságot Európa legelismertebb írójának. A meghívottak között Bartók Béla rendszeresen szerepelt. Így került sor Bartók és Mann találkozására már 1921-ben, mégpedig Lukács József bankár (Lukács György filozófus édesapja) házában, tehát mindössze öt évvel az után, hogy Bartók unitárius hitre tért.

A legtöbb figyelmet kapott találkozás – 1936

Hatvany Lajos, a *Nyugat* folyóirat egyik alapítójának otthona vált a 30-as években a budapesti szellemi élet egyik legfontosabb találkozóhelyévé. Ma a ház az I. kerületben, a Bécsi kapu tér 7. szám alatt található, és homlokzatán emléktábla, az előtte levő járdaszakaszba süllyesztve pedig aláírásokat tartalmazó, rézből megmunkált plakett hirdeti az ott megfordult hírességek hosszú sorát. Thomas Mann többször is vendége volt a háznak. Az irodalomtörténet hosszasan vitatta annak a találkozásnak a részleteit és a résztvevők pontos kilétét, amelyet – Schweitzer Pál oknyomozó tanulmánya után (Thomas Mann ürügyén a filológiai szakszerűségről, *Irodalomtörténeti Közlemények*, 1980) – általában 1936. június 8-ára datálnak.

Mann magyarországi látogatásának apropóját – Hatvanyné visszaemlékezése szerint – a Népszövetség égisze alatt működő irodalmi és művészeti állandó bizottság közel egyhetes gyűlése adta, amire Mannt a magyar kultuszminiszter hívta meg. Hatvany házában a némileg spontánul szerveződő együttlétre azt követően került sor, hogy a házigazdának sikerült rávenni Mannt, hogy a fasisztabarát Homan kultuszminiszter esti fogadásán ne vegyen részt.

Az estről legkorábban Péterfi István emlékezik meg (*Muzsika*, 1959. május): „Ha emlékezetem nem csal, június 8-át írtunk. Azt biztosan tudom, hogy hétfő volt. Este felé lehetett, amikor megszólalt a telefon, és régi, kedves jó barátom, Hatvany Lajos jelentkezett. Megkért bennünket [Péterfit és a feleségét, Basilides Máriát], hogy menjünk el hozzájuk vacsorára [...] Elmondta, hogy Thomas Mannék náluk laknak, és hogy Bartók Béla is ott lesz. Őszinte örömmel fogadtuk a meghívást, és el is mentünk. [...] Bartók Reinitz Bélával érkezett. Ekkor ismertem meg Thomas Mannt és feleségét. [...] Mikor muzsikálásra került sor, Bartók odaült a zongorához, és a feleségem elénekelt az, amit közösen, egyet gondolva kiválasztottunk: Schütz Negyvenedik Zsoltárát.”

Javasolom, hogy itt álljunk meg egy pillanatra, és képzeljük el, ahogy Bartók Béla zongorázik, és minden idők egyik legjobb magyar énekesnője, Basilides Mária énekel, miközben Thomas Mann csillogó szemmel hallgatja őket! Képzletünknek sokat segíthet, hogy a Youtube-on számos Basilides Mária-áriát lehet meghallgatni, illetve eredeti Bartók-zongorajátékot!

Bartók Béla a zongoránál

Az együttlétről több naplófeljegyzés és visszaemlékezés is napvilágot látott, többek között Mann maga is megörökítette naplójában, de témánk szempontjából fontosabb utalásokat az az interjú tartalmaz, amelyet négy nappal később készített a *Szabadság* hétfő számára Vér Andor. Ebben Mann így szól az estéről: „Házigazdám, Hatvány Lajos jóvoltából alkalmam volt futólag megismerni a magyar kultúra csúcspontját és mélységeit. Hallottam Bartók Bélát muzsikálni, és láttam a magyar falut.”

Még fontosabb, hogy amikor a riporter a Bartókhoz fűződő viszonyra kérdez rá, Mann így válaszol: „Nagyon nagyra becsülöm Bartókot mint embert és mint művészt egyaránt.” Majd ebben a hangnemben hosszabban méltatja Bartókot mint barátját.

Fehérek közt egy európai – 1937

Thomas Mann a következő év januárjában újra Budapestre látogat, majd abban az évben még egyszer, mégpedig a *Szép Szó* irodalmi és társadalomtudományi folyóirat meghívására, amelynek József Attila volt a felelős szerkesztője. A felolvasóestre meghívott író tiszteletére írja meg József Attila híres versét, a *Thomas Mann üdvözlése* címűt, aminek záró sorai látónoki pontossággal vetítik előre a későbbi Európa és a leszakadó térségek megannyi nyavalyájának gyökerét:

*Foglalj helyet. Kezdd el a mesét szépen.
Mi hallgatunk és lesz, aki csak éppen
néz téged, mert örül, hogy lát ma itt
fehérek közt egy európaít.*

A januári találkozóról Fejtő Ferenc, a lap egyik szerkesztője, aki „hivatalból” kísérte el az író-társat, később önéletrajzi esszéregényében (*Budapesttől Párizsig*) így örökíti meg Bartók és Mann halhatatlan összekapcsolódását:

„Másnap Hatvány Lajoshoz voltunk hivatalosak, vacsorát adott hírneves barátja tiszteletére. Thomas Mann szerette volna viszontlátni Bartók Bélát. [...] Negyedóra múlva valóban megjelent a törékeny, karcsú,

átható tekintetű Bartók Béla, és XVIII. századi udvariassággal üdvözölte a társaságot. Hogy megindokolja, miért csodálja Lisztet, a zongorához ült. [...] Bartók elmondta, hogyan fedezte fel az igazi Liszt Ferencet, aki új utakat tört a zenében. Áhítatos csendben hallgattuk a *Vándoréveket* és a *Költői és vallásos harmóniákat*. Bartók visszafojtott szenvedéllyel játszotta Lisztet, ez hangsúlyozta a komponista Liszt modernségét: szerinte a *Faust-szimfónia* és a *Haláltánc* sokkal nagyobb hatást gyakorolt a zene későbbi fejlődésére, mint akár Wagner és Richard Strauss, akik zseniálisak ugyan, ellenben befejezett, zárt világot képviselnek, Liszt munkássága viszont út a jövőbe. Vajon meggyőzte-e Thomas Mannt? Annyi bizonyos, hogy az író kijelentette Hatványnak: Bartók személyisége mély benyomást tett rá.”

„Hallottam Bartók Bélát muzsikálni, és láttam a magyar falut.” (Thomas Mann)

Ne feledjük, hogy Thomas Mann a *Doktor Faustus* későbbi írója!

Zárásként

Írásunkban Bartók Béla és Thomas Mann találkozásának néhány irodalomtörténeti feljegyzésből rekonstruálható momentumát villantottuk fel. A feljegyzések alapján is látható, hogy Bartók, aki ekkorra mintegy tíz éve volt unitárius, többször is mély benyomást tett Mannra, akivel több alkalommal is találkozott, sőt hosszabb estét töltött közös társaságban. Személyes beszélgetéseikről nem állnak rendelkezésünkre feljegyzések, de talán nem alaptalan azt feltételezni, hogy vallási kérdésekről is szó eshetett. Talán nem indokolatlan a sejtés, hogy Bartók ejtette el olyan mondatot, olyan utalást, amely aztán csendes magként a nagy íróban, Mann mesterben a csírázás tavaszát várta, ami aztán év(tized)ekkel később el is jött.

Aki ismeri a polgári hanyatlást páratlan érzékenységgel bemutató író műveit (tessék olvasni Thomas Mannt!), az könnyedén felismeri bennük azt a szabad szellemet, amely az unitáriusokhoz igen közel állt. Külön írásban lenne érdemes Mann műveit ebből a szempontból elemezni. Továbbá fontos lenne megvizsgálni, hogy Thomas Mann későbbi rajongása az Emerson és Whitman alapján álló „polgári vallás” iránt, illetve Bartók legszemélyesebb hitvallásaként megfogalmazott *Cantata Profana* [„megszenteletlen ének”] szellemisége hol és hogyan metszi egymást az eszmetörténet végtelenjében.

LELKIGONDOZÓI SZEMMEL

A felnőtté válás boldogsága

FERENCZI ENIKŐ

Figyeljük meg a felnőtt korosztályt, legyen az buszon, kávézóban, vonaton, strandon, nyaralóhelyen, munkahelyen, templomban vagy színházban! Valahogy nem azt érezzük, hogy milyen jó felnőttnek lenni! Mit hordoz a fej tartása, a szemek fénye, a mimika, az arcok apró vagy erős ráncja, a gesztusok rezdülése?

Én gyakran figyelem őket ezeken a helyeken, legyen ez a folyamatos tanulás vágya vagy a szakma ártalma. Amit nagy százalékban látok: terheltség, megtörtség, unottság, frusztráltság, indulat és düh keveredése, szomorúság és céltalanság.

Pedig nem rossz felnőttnek lenni! Szerintem sokkal jobb 45-nek lenni, mint 30-nak vagy 20-nak. S milyen lehet a 70-80 év bölcsessége? Mert egy idő után csupa hála jár az évekért. A Gondviselés teljességében 65 évesen a nyugdíjas kor szépségéről szeretnék zengen. És egyszer, az utolsó pillanatban jó lesz megosztani valakivel, hogy: „Csodálatos volt élni! Bár sokszor lehúzott az iszap, és sötét volt a mélység, mindig túléltem. A spiritualitás volt az az átmentő erő, ami hitet és erőt adott, alázatossá, de bátorrá tett. Az évek, évtizedek mindig hozzá vittek közelebb, amíg már teljesen egygyé vált lélegzetünk.”

Tanítjuk és hallgatjuk, hogy az unitárius örök jobbra levés hitében az embernek egyre jobban és jobban kellene lennie, fejlettebb léleknek, bölcsőbbnek. De akkor mi nem működik? Ha jó a tanítás (tudjuk, hogy az!), az eredmény miért ilyen silány?

Tudjuk, értjük, hogy mindenkinek vannak nehézségei, mély és kudarcos pillanatai. Veszteségek, gyászok, történések, amikről úgy érezzük, hogy nem ezt érdemeltük. Hogyne érteném, hiszen ember vagyok, miközben ezernél több embertársamat lelkigondozom évente. Ezt értem. De azt már nem értem, hogy miért ragadunk bele ezekbe a kínokba, miért fetrengünk a sárban és a panaszbán, amikor megfürödhetnénk a tanítás folyójának tiszta vizében, töltekezhetnénk a szeretet és szerelem napjának melegében, szárítkozhatnánk a mindenség lágy szellőjénél, és hálát adhatnánk az Egy Igaznak a megvilágosodás és bölcsőbb levés hegyén fölfelé haladva – élünk és új lehetőséget kapunk a mindennapi jobbra levésre.

Aki sportol, tudja, hogy minden edzés megterheltség, izzadsággal és kemény munkával jár. Fegyelmet igényel, és fegyelemre tanít. De a legbiztosabb út a „karbantartás” az erősség és egészség felé. Hogy vannak pillanatok, napok, hetek, évek, amikor annyira gyengének és erőtlennek érezzük magunkat, hogy elindulni sem bírunk az „edzőterem” felé? Igen, van

ilyen. A boldogtalanság kiszívja minden energiánkat. De mindig feltűnik valaki (ez a Gondviselés ajándéka), aki segítene elkísérni vagy épp halasztást nem tűrő „edzőként” nem hagy nyugton. Tudunk élni az ilyen helyzetekkel?

Helyzetképek

1. Elnézem a vendéglőben, az elegáns asztal mellé leülő párt, és amíg a megrendelt ételre várnak, annyira nincs, mit kezdjenek már egymással, hogy mindketten a telefonjukat bámulják. A jól elkészített vendéglői falat nem jelent megvilágosodást, sem többé levést, csak az evés jól bejáratott útja a „kicsit boldogabbnak érzem magam” pillanatnyi érzése felé. Gondolkodom, hogy miért jöttek akkor együtt vacsorázni (hiszen az együtt evés az „szent közösség”), ha ekkora teher az együttlét? Nekik ez jó? És kissé fellelegzem, amikor a másik asztalnál ülő két fiatal lány hangosan felnevet időnként, s még vihogásuk sem zavar, mert érzem benne a boldogság és felszabadultság érzését. És az, hogy miként illik ilyen helyen viselkedni, már eltörpül.

2. Nézem, ahogy a strandon az anyuka túlzott aggodása nem hagyja élni a gyermeket. Utasítások özöne, hogy egyen, hogy kenje be magát, hogy feküdjön, hol és hova ússzon, hogy bennebb ne menjen (ezt már a partról üvölti). Azt mondják, hogy 10 évünk van gyermekünknek átadni az alaptudást, utána csak követhetjük, hogy mi maradt meg. Ez a fiú már jóval nagyobb. Hogy fogja elengedni az anyát ennek a fiúnak a kezét, amikor már mennie kell? Hogy lesz ebből önálló és magabiztos férfi? Ráadásul ez a nő (az anyja) annyit beszél és olyan iramban, hogy távolabbról is nehéz hallgatni. Azon kapom magam, hogy már a férjét is sajnálom, ha egyáltalán van neki. (Hát ilyen a *lelkigondozó a strandon* című jelenet.) Ő talán már megtanulta, hogy a mélybe látás mellett kikapcsolni is tudni kell. Erre jó a medence hideg vize, a hosszan tartó úszás, a fagyú hűvös selymessége, a hideg sör gyöngye vagy egyszerűen az a mozzanat, amikor nem látok, nem hallok, csak a nap melegét érzem és bensőm nyugodt csendjét.

3. Szülővárosom buszmegállója elszomorít. Valahogy minden olyan kopott, szürke. Nem vagyok peszsimista, de semmit nem változott. Talán kopottabb lett. Ha arra gondolok, hogy a külső tér szépsége hatással van a lelki egészségünkre, szinte elszomorodom, s még a végén feladom boldogságért harcoló el-

veim. De nem, azt nem. Bárkinek joga van megtapasztalni, hogy az élet több, mint a gürcölés, lemondás a szép dolgokról. Nem lehet az elmúlás felé való lassú, egykedvű séta. Az élet minden pillanata lehetőség a jobbá levésre és a boldogságra. A kulcsszó rövidítése: BBTE (bátorság, bizalom, tudatosság, egészség). De ezt tanulni kell, edzeni kell érte, minden elbukás után felállni!

4. Felbukkan a déli, napsütötte órában az imbolygó 40-es férfi, a ruhája még tiszta (valaki mossza és vasalja még őket), de arca az alkoholizmus redőit hordja. Vajon ő boldog? És a felesége? No meg a gyerekei? Az is egy választás, hogy rendszeresen alkoholba fojtod a bánatod, kudarcaid és veszteségeid, így próbálsz nem vállalni a küzdelmet. Életerős, 40-es férfi, fényes nappal! Miért nem dolgozik, miért ezt az utat választja?

5. Majd a buszra felülve, másfél órán keresztül hallgatom, amint a hátam mögött ülő két idősebb hölgy a falu fontos szereplőit a román nyelv kifejező ékességével végigselemez, bírál, nagy tudálékosság, hihetetlen rosszindulat. Eltűnök: ők ettől boldogok?

6. Mesélhetnék a párról, aki arról beszél, hogy milyen megterhelő a nyaralás a gyerekekkel, hogy ilyenkor összezártságukban még többet vesznek el, és alig várják, hogy munkába álljanak. Mesélhetnék a 30 éves házasságokról, akik azért járnak hozzám, mert nem tudják, hogy miért vannak együtt. Tudják ők is, tudom én is, ha sokáig így folytatják, mind áldozatok lesznek. Pedig valamikor a boldogságra tettek fogadalmat. Mesélhetnék arról, aki öngyilkossági kísérlet miatt ül a pszichiátrián, és nem érti, mi történt. A sok néma boldogtalanságról, akik körülvesznek minket. Vagy mi magunk is azok lennénk?

A gyógyulás útján

A fentiek az esetek, a helyzetképek. Lelkigondozói szemmel nézve nem elég a diagnózist felállítani (megállapítani), hanem a következő lépés a megoldás (a gyógyítás). Miközben a megoldás útjait tárjuk fel a kliens előtt (mert neki kell választania, és neki kell lépnie), teljes hittel támogatjuk a gyógyulásban (jobbá levésre).

Tudom, hogy kényelmesebb megmaradni a boldogtalanságban. Hogy egyszerűbb elhitetni mással és önmagunkkal, hogy ilyen lehetőség nincs is. Órákig lehet „mellébeszélni”, hogy milyen rossz minden, és mennyire igazságtalan az élet. Igen, lehet így is élni. De ez is döntés kérdése. Mert nem döntenünk is döntés.

Én abban hiszek, hogy az élet minden pillanata lehetőség a boldogságra. Még akkor is, ha ez a boldogság néha nagyon feltűnő létállapot a környezet szemében. Még akkor is, ha tünékeny, és naponta küzdeni kell érte. Én a kemény munkában hiszek, amit paraszt őseimtől megtanultam: hogy van vetés és van aratás, hogy nem baj, ha kemény a munka, ha az izadtsággal és fáradtsággal jár, hogy nem szégyen, ha a szerszám nyele feltöri a kezed. Az eredményért meg kell dolgozni. És végtelenül hálás vagyok nekik, az évekkel egyre hálásabb. Az egyre érettebbé váló ember boldogságának ez is része.

A szakkönyvek és jó tanáraink megmutatták, hogy mi a tudás és a tapasztalat biztonsága. Alázatukkal és nagyságukkal nagy mércét állítottak.

Két kérdés marad: Hiszel-e a boldogságban, és kész vagy-e érte megdolgozni?

Verejtékes munkánk gyümölcse a legédesebb.

Unitárius irodalmi pályázat 2018

A Magyar Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa a 2018-as emlékévként alkalmából nyílt pályázatot hirdet szépirodalmi alkotások létrehozására.

A szépirodalmi alkotások témája: az unitárius egyház múltja és jelene, unitárius személyiségek, kiemelkedő események vagy bármely más olyan téma, amely tükrözi az unitárius hitelveket, eszmiséget, értékeket. Megfelelő esztétikai értéket képviselő, nyomtatásban és elektronikusan közzé nem tett, eredeti alkotásokat várunk. Egy pályázó legfeljebb 3 verssel, 2 prózai és 1 drámai művel pályázhat. A prózai művek terjedelme max. 40 000 leütés lehet. A pályázatra beérkezett és a zsűri által arra javasolt művekből a pályázató önálló kötetet szándékozik kiadni.

Pályázni az alábbi három kategóriában lehet:

I. kategória: vers; II. kategória: próza; III. kategória: dráma.

Mindhárom kategória pályadíjai:

I. díj: 700 € – II. díj: 500 € – III. díj: 300 €

Pályázati határidő: 2018. január 31., éjfélig.

A pályázat jelígyes. A pályamunkához külön, zárt borítékban csatolandó szerzőjének neve, lakcíme, e-mail-címe, telefonelérhetősége, és nyilatkozata arról, hogy a pályamű nyomtatásban és elektronikusan még nem jelent meg. Ezen a borítékon kérjük feltüntetni a pályázó jelígyjét. A borítékra kérjük ráírni: „Unitárius irodalmi pályázat – 2018”.

A pályázatokat egy nyomtatott példányban, minden oldalán jelígyével ellátva és digitális formában (Word dokumentumként) CD-n kell benyújtani az alábbiakban megadott címre.

Ünnepélyes díjátadás: 2018. július 6-án, a Magyar Unitárius Egyház Főtanácsának ülése alkalmával.

Elérhetőségek: media@unitarius.org, telefon: 0757 025 638, levélcím: 400105, Kolozsvár/Cluj-Napoca, postafiók/CP. 24. Episcopia Unitariană.

Egyetemes gyermektáborok Várfalván

A legenda folytatódik...

| PÉTERFI ÁGNES

Június és július folyamán Várfalvát gyermekek zsvaja töltötte be: június 27. – július 2. között a 8–11 évesek, majd július 3–9. között a 12–14 évesek érkeztek táborozni, átélni az unitárius gyerektáborok hangulatát, élményekben gazdagodni.

• Várfalván a fény hamarabb csókolja meg a völgyet, és e hajnali köszöntést belülről csend, kívülről a mindent átfogó szépség látványa koronázza meg. Az erdők olykor smaragdzölden, máskor meg mohásan csillognak, és a szél... a szél erős, kitartóan cibálja meg az álmos arcokat. Mi, a legendás táborok lakói, a reggelekben néhány percig igyekeztünk nem tenni semmit sem, csak nyitottan fogadni e látványt, átélni a teljességet e gyönyör által. Percekig *nem tettünk semmit sem, csak engedtük, hogy szeressen az Isten* (Túrmezei Erzsébet után). Engedtük, hogy a két hét folyamán kétszáznál több dobogó szív tegye ebben az évben is valósággá a legendát.

A felnőttek által különösnek, másnak mondott Z nemzedék, ezek az apró, drága gyermekek idén június végén és július elején meg akarták látni és megérteni azt, hogy mi ez a rendkívül sokat emlegetett, kivált ebben az évben mindenhol felbukkanó, egyre-másra hangoztatott reformáció. A program mozaikszerűen tevődött össze, hogy megérthessék, megérezhessék, hogy ennek a számukra furcsán és idegenül csengő szónak, szellemi mozgalomnak milyen átalakulások köszönhetőek, milyen hatásokat és milyen változásokat indított el a társadalomban, és hogy ők – Z nemzedékként – mit köszönhetnek annak a bizonyos 500 évvel ezelőtt szárnyra kelt szellemiségnek. Két nagy irányban indultunk tehát el, hogy próbáljuk ezt a meglehetősen távolinak tűnő reformatori szellemiséget érzékelhetővé tenni. Egyfelől a *reformáció top 10*-ben összefoglaltuk az európai kultúrára és a technikai fejlődésre gyakorolt hatását, másfelől a reformszellemiséget mint olyant, tehát az újítás, a másként látás, a kreativitás természetét ragadtuk meg. Így megannyi tevékenység között megírtuk a saját, személyes és egyéni hitvallásainkat, kifüggesztettük az általunk megírt 95 tételt, elkészítettük a reformáció fáját a kerek kő személyesített felirataival, illetve új nyomdát állítottunk fel, amellyel egy-egy betű művészi kifaragása után emlékezetes tanítások feliratait készítettük el.

Az első teljességgel „digitális bennszülött” nemzedékként a Z-sek nem tudnak elszakadni a mobiltelefonjuktól. Ezért a helyett, hogy tiltottuk volna őket, a tábor egyik különlegességét alkottuk meg azzal, hogy a szabad órákra tábori Facebook-csoportokon keresztül állandó feladatokat adtunk nekik. Időnként a re-

formációhoz és vívmányaihoz kapcsolódó ismereteknek kellett utánakeresniük, máskor egy híresség nevében levelet kellett írniuk valamelyik reformátornak, vagy bemutatniuk a nemzedékük jellegzetességeit, vagy nem sport alapú motivációs videót kellett készíteniük. Ezek közös megnézése és kiértékelése a jó hangulaton túl sok nevelési mozzanatot is hozzáadott az együttlélhez.

A korábbi évekhez képest a délelőtti szerkezetét is átalakítottuk. Nem három vagy négy forgóval dolgoztunk, hanem a reggeli tornát, reggelizést és áhítatot követően egy közös plénumelőadást iktattunk be, majd két forgócsoportot párban, két csoportismereti játékot és két alkotói hangsúlyú csoportot.

A tábori innováció az áhítatokat sem hagyta érintetlenül. Azt próbáltuk ki, hogy minden reggel csak egyetlen tevékenység legyen az áhítaton, de az igazán mély élményt jelentsen. Lényegében imamódokat ismertettünk meg a fiatalokkal. Az áldás fogadásával kezdtük körkörös énekléssel, majd responzorikus imával folytattuk, aztán csendes imával, amit két reggel is a gyermekek által írt imádságok bemutatása követett. Egy alkalommal éjszakai áhítatra is sor került, az élmény mélységét nagyon sok könny jelezte.

A hét folyamán kerestük a bennünk élő isteni Lelket, hol dallal, hol szóval, hol pedig csak egyszerűen a csendben. Rádöbrentünk, hogy olykor nehéz megfogni egymás kezét, mégis megnyugtató tudni egymásról a sötétségben. Olykor fáztunk. Esőben is álltunk. Olykor szemünkbe sütött a nap, sírtunk és neveltünk, pajkosan rohangáltunk, alkottunk és álmodtunk. Éltük a mostot, merengtünk az elmúlton, és szőttünk álmot az újról, az elkövetkezendőről. A tábor vezetői-

ként csak összegyűjtöttük őket, és kísértük az úton, igyekeztünk feltárni előttük azt a mély erőt, amelyben létezőnk, megmutatni azt a boldogságot, amely nem fényévnyi távolságra van tőlünk, hanem a hétköznapi életünk teljességében megközelíthető. Igyekeztünk nem csak beszélni a szeretetről, hanem megtölteni ezt a szót tartalommal, érzéssel. Ők már a csuklójukon hordják, viszik és osztják e legendát.

Nekünk, felnőtteknek nem kell félnünk, és nem kell aggódnunk az eljövő időért: mert ez a tábor újra megerősítette, visszaigazolta azt, hogy akit nevén szólítá-

nak, az készen áll, és ott lesz a grundon. Mert mi soha szét nem szakadunk, bármi is jön felénk. Mert mi már tudjuk, hogy nem kell félnünk, hanem élnünk kell az őseinktől örökölt grundon. „Mért félnénk, mért él-nénk, ha nem egy álomért?” Ők már tudják, hogy hova és kihez tartoznak, lassan megismerik a bennük lakozó hatalmas Lelket, és azt az erőt, amely képes a nagy dolgok véghezvitelére. Már tudják, mindennek ki van találva az eleje is, meg a vége is. Tudják, hogy az örökkévaló Isten vigyázza a legendánkat, s a képességet bennük, hogy ezt átvigyük a túlsó partra.

Maros köri kátévetélkedő

Június 22. és 23. napjain hetedik alkalommal szerveztük meg a Maros köri kátévetélkedőt Jobbágyfalván. Ebben az esztendőben is nagy segítségünkre voltak a vetélkedő szervezésében és lebonyolításában Kecskés Csaba esperes és a VEN-bizottság tagjai. Ezúttal 23 fiatal konfirmáló vett részt a vetélkedőn, amelynek elsősorban az a célja, hogy a konfirmandusok ismerkedjenek, barátságokat kössenek, hitben erősödjenek és élményeket szerezzenek. Az idei évben minden konfirmáló jutalomdíjban részesült, mivel mindenki nagyon ügyesen tevékenykedett.

A kátévetélkedő helyszíne a Tündér Ilona vendégház volt. A konfirmálók 22-én délután érkeztek meg, majd különféle ismerkedési játékokban, tevékenységekben vette részt Gergely Noémi, Mihály-Kedei Orsolya, Magyar Zita és Szabó Hajnal Imola vezetésével. Másnap reggel Magyar Zita teológiai hallgató ifjúsági istentiszteletre hívta a résztvevőket a jobbágyfalvi unitárius templomba. Ezután következett a vetélkedés, amely írásbeliből, bibliadrámából, kátéismeretből és egyháziéneke-ismeretből állt.

A vetélkedő után következett az emléklapok, a jutalomlevelek kiosztása. Meglepetésként Kecskés Csaba esperes unitárius címeres jutalomérmeket adott át a konfirmáló növendékeknek.

A befejező beszélgetésből és a gyerekek visszajelzéséből kitűnt, hogy nagyon jó volt a kátévetélkedő.

„Nagyon jó volt, megismétlődhetne” – jegyezték meg többen a konfirmálók közül. Leginkább a bibliodrámát szerették mindenkinek, mivel minden csoport más-más példázatot kellett dramatizálnia. A vetélkedőt közös asztali áldással és finom ebéddel zártuk.

Köszönjük házigazdáinknak, a Jobbágyfalvi Unitárius Egyházközségnek, Sándor Szilárd tiszteletesnek és hitvestársának, Sándor Éva tiszteletes asszonynak, valamint Szász Csaba Leventének és családjának, hogy 7. esztendeje szeretettel fogadják kátévetélkedőnket. Köszönet illeti az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet elnökségét, akik évről évre díjakkal támogatják rendezvényünket.

VARRÓ-BODOCZI ILONA

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár

dr. Ferenczi Enikő 0740 063 767

Marosvásárhely

Pavelka Attila 0746 234 917

Sepsiszentgyörgy

Buzogány Csoma Csilla 0742 512 574

Székelyudvarhely

Katona Dénes 0266 213 100

Beszámoló az amerikai Unitárius Univerzalista Egyház közgyűléséről

Új felelősségek egy közös világban

GYERŐ DÁVID

• Háromezernél több unitárius univerzalista egyháztag tapsolt, táncolt, énekelt és imádkozott együtt az amerikai egyesült államokbeli Unitárius Univerzalista Egyház (UUA) 2017. évi közgyűlésének nyitőünnepélyén. Az unitárius univerzalisták legfőbb évi seregszemléje az Egyesült Államok egyik legdélebbi részén, a Louisiana állambeli New Orleans városban volt június 21. és 25. között. Az ötnapos rendezvény nyitó istentisztelete ünnepélyes keretbe foglalta a közgyűlést, és megszabta az együttlét alaphangját és hangulatát is. A helyszín sajátosságát már indulásból egy dobokkal és fúvós hangszerekkel felszerelt helyi zenekar tolmácsolta, játékanak dzsessz- és bluesritmusaira táncolva vonultak be az egyházközségek zászlóit magasra tartó küldöttek a kongresszusi központ termébe.

A beszédek sorát a UUA három társelnöke nyitotta meg, akik mindenekelőtt a júniusban elhunyt főgondnok, Jim Key emléke előtt hajtottak fejet. Ezután elismerőleg szóltak a UUA előző elnöke, Peter Morales közel nyolcéves egyházzolgálatáról is, aki április 1-jén mondott le tisztségéről. Váratlan visszavonulása mögött a felekezeten belül kialakult feszültség állt a UUA személyzeti politikájával kapcsolatban. Morales kapcsolódó véleményét sokan úgy ítélték meg, mint amely igazolja a fehér felsőbbrendűség valóságát az unitárius univerzalista közösségekben. „Tiszteletben tartjuk Peter döntését, bár azt szeretnénk volna, ha tisztségében marad – mondták az ideiglenes megbízatású társelnökök. – Hitünk azt hangsúlyozza, hogy köreinkben nincsenek felesleges emberek, és senkitől sem válhatunk meg úgy, hogy az egész értéket ne csorbítanók.”

Az egyik házigazda, a helybéli unitárius univerzalista egyházközség lelkésze a Katrina hurrikán által okozott maradandó sérülésekről beszélt. A Katrina 2005 augusztusában közel egy hétig tombolt New Orleansban és környékén, ezer feletti emberáldozatot követelt, és felmérhetetlen anyagi és kulturális kárt okozott, különösen a szegény sorsban élő fekete népesség soraiban. A lelkész végül meggyújtotta a lángot a helyben, amely a munkálatok alatt végig lobbogott, s amely az észak-amerikai unitáriusok jelképe.

Az unitarizmus gyarapodásához mély változások kellenek

A felekezet állapotát hűen tükrözte az a beszámoló, amelyet a társelnökök tartottak a közgyűlés előtt. A

három afroamerikai társelnököt a UUA tanácsa ideiglenes jelleggel bízta meg a Peter Morales lemondásával gazdátlanul maradt elnöki teendők ellátásával. Tisztségük tizenegy hétig tartó betöltése alapján jelentésükben néhány előre mutató javaslatot fogalmaztak meg.

Mindenekelőtt azt hangsúlyozták, hogy sürgősen felül kell vizsgálni az unitárius univerzalista kultúra a színes bőrű személyekhez való viszonyulás területén. Elismerőleg szóltak a korábbi próbálkozásokról, amelyeket viszont elégtelennek tartottak: a UUA elkezdte a pénzügyi és lelki erőforrások folyósítását a faji megkülönböztetés feltárására, azonban nem néztek kellőképpen szembe az alapvető kulturális kérdésekkel. A további tennivalókról a reménység hangján szóltak: a remény mindig is átszötte az unitárius értékeket és azokat a törekvéseket, amelyek a személyhez szóltak a faj, nyelv, kultúra és gazdasági körülmények határvonalai felett. „A faji egyenlőségért vívott küzdelemben nem a teológiánk, hanem a kultúránk a legnagyobb nehézségünk. Végső konklúzióink mégis a reményé: ha lesz elég akaratum, lesz elég képességünk is e kultúra megváltoztatására!”

Visszatekintve a közel három hónapos szolgáltatukra, a társelnökök felidéztek, ahogy Morales lemondása valóságos sokkhatásként érte a felekezetet. Morales a UUA személyzeti politikáját ért vádak miatt mondott le, amelyet sokan fehérpártinak véltek, és amely különösen a fehér férfiaknak kedvezett. Az elnök lemondását hamarosan két másik visszavonulás követte: a bostoni központi hivatal vezetője és az egyházközségek ügyosztály igazgatója is távozott posztjáról. „A rasszizmus vádja villámcsapásként érte közösségünket. A legtöbb fehér bőrű egyháztag csodálkozva kérdezte, hogy ez hogyan történhetett meg? A színes bőrű személyek többségét azonban nem érte meglepetés, hiszen a problémákat korábban a saját bőrükön tapasztalták.” Hivatalviselésük első napján a társelnökök felfüggesztették az új személyzet alkalmazását addig, amíg a vonatkozó szabályzatot nem módosítják a színes bőrű személyeknek nagyobb lehetőségeket biztosító kitétekkel. Terveik szerint a jelenleg 20% alatti színes bőrű munkatársak arányát 30% felettiére szeretnék emelni, a vezető tisztségekben dolgozóké pedig a mostani 15%-ról 40%-ra.

A társelnökök végül bejelentették, hogy a UUA tanácsának megbízásából létrehozták az Intézményi Változások Bizottságát azzal a céllal, hogy a faji esélyegyenlőség feltételeit erősítsék az unitárius univerzalista kultúrában. Az első körben 18 hónapos idő-

szakra életre hívott bizottság azzal kezdi a munkáját, hogy egy megbékélési folyamatot kezdeményez a közelmúlt viszályainak feldolgozására.

Susan Frederick-Gray az UUA első női elnöke

A közgyűlés keretében tartott választásokon Susan Frederick-Gray phoenixi lelkészt a UUA kilencedik elnökének választotta. Az elnöki tisztségért hárman szálltak versenybe, a másik két jelölt is nő volt és lelkész – bár a szabályzatok nem írják elő a lelkészi végzettséget az indulás egyik feltételeként. Választási kampányában Susan a szeretet és az igazságosság hangjaként határozta meg a felekezet szerepét. Szervezeti jövőképét három jelkép köré építette fel: a UUA legyen egy lelkiségében életerős mozgalom, amely kapcsolatokra épül és hatással van a külvilágra.

A UUA történetében először fordult elő, hogy a választásokat teljes egészében elektronikus eszközökkel tartották meg, és nem papíralapon. Összesen 3252 küldött adta le a voksát, ami a szavazásra jogosult egyházközségi képviselőknek csupán a 66%-a volt. A három jelöltre való tekintettel a szabályzat úgy rendelkezett, hogy minden választónak lehetősége van egy első és egy második opció megjelölésére. A szavazók 40%-a első opcióként Susant nevezte meg, 32% a második helyezettet és 28% a harmadik jelöltet. A

második opciók összesítése után Susan 56%-kal végzett az első helyen, a második helyezett 42%-ot ért el.

Záró istentisztelet: egy másokkal megosztott világért

A vasárnapi istentiszteleten telt ház volt, a közgyűlési tagok mellett a környező egyházközségekből is sokan eljöttek együtt ünnepelni. Az esemény zenei elemei rendkívüliek voltak, hiszen a főtanács tagjai közül verbuvált énekkar mellett fellépett egy New Orleans-beli sajátosságokat fújó dzsesszenekar is. Egyik legnépszerűbb darabjukat még az 1930-as években a város szülötte, Louis Armstrong tette híressé, címe *When the Saints Go Marching in*, avagy *Amikor a szentek vonulni kezdenek*.

Az istentisztelet a fájó valósággal való szembesülés jegyében indult, amint Susan Frederick-Gray frissen megválasztott elnök bejelentette: az előző estén a UUA két alkalmzottját a város központi negyedében, a French Quarterben megtámadták, kirabolták, majd súlyosan bántalmazták. A hír abszurd valósággént hatott annak a felekezetnek a közgyűlésén, amelynek tagjai kezdettől fogva elítélték az erőszakot, és élen járnak a fegyverviselés betiltásáért folytatott társadalmi harcban.

A szószéki szolgálatot Mara Dowdall vermonti lelkésznő végezte. Személyes hangvétellő történetet mesélt el arról, hogy a vallásos tapasztalat célja egyszerű és mélységes felidézése annak: nem vagyunk egyedül, részei vagyunk egy nagyobb világnak, egy közösségnek, egy érzéskörnek, amely befogad és vigyáz mindannyiunkra. Anne Lamott író idézte, aki szerint amikor már mindent elmondtál és megtettél, még mindig tehetsz többet: légy jelen a válságban levő mellett, annak szükségében. A puszta jelenlétünk is gyökeresen megváltoztathat mindent. „Az egyetlen módja annak, hogy megtartsuk ezt a világot, az, hogy megosztjuk másokkal.”

„A humor Isten ajándéka” (Báró József)

Egy korty víz

János bácsi igen jó kedélyű ember volt világéletében, mindenki jól megértette magát, éppen csak a feleségével nem bírt zöld ágra vergődni. A felesége ugyanis igen nyelves, házsártos teremtmény volt, aki ugyan minden jót, mi szem-szájnak ingere, el tudott készíteni, de a legfinomabb étket is megkeserítette János bácsi szájában, ha elkezdett zsémbelni. Egy családlátogatás alkalmával János bácsi megemberelte magát, s így szólt a lelkészhez, míg a felesége kilépett a szobából:

– Tiszteletes úr, mitévő legyek, a feleségem szájától nincsen nyugodásom!

A lelkész gondolkodott, mit is mondhatna, mert ismerte, mint a faluban mindenki, János bácsi feleségét: ha rákezdte, kő kövön nem maradt.

Kisvártatva így szólt:

– Amikor látja, hogy készülődik a baj, kínálja meg a feleségét egy pohár itallal, a víz is megteszi, s kérje meg, hogy tartsa minél tovább a szájában, élvezze az ízt sokáig!

(U. K.)

Ülésezett a Főtanács

• A Magyar Unitárius Egyház legfőbb döntéshozó és felügyelő hatósága, a Főtanács 2017. július 7-én ülésezett Kolozsváron. A Főtanács munkálatai a délelőtti 10 órától tartott ünnepi istentisztelettel kezdődtek a Kolozsvár–Belvárosi Egyházközség templomában, melyen a szószéki szolgálatot Máté Ernő, a Dél-Dunántúli Unitárius Szórványegyházközség lelkésze végezte, az énekvezéri teendőket pedig Kiss Erika kolozsvári énekvezér látta el.

A munkálatok rendjén sor került szolgálati esküdtelre, a közelmúltban elhunytakról való megemlékezésre, egyházszerkezeti határozathozatalra, valamint választásra a Nyugdíjintézet tanácsa és a Középfokú Fegyelmi Bíróság megüresedett egy-egy helyére. A Főtanács az elmúlt év egyházkormányzati munkáját összegző jelentések értékelésével folytatódott. Napirnden szerepeltek a következő jelentések: főtisztviselők (püspök, főgondnokok, főjegyző, közügyigazgató, püspöki helynök, egyházkerületi főgondnok) jelentése, a Főhatósági Hivatal és Püspöki Hivatal jelentése, az egyház tanintézeteinek (Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Kara, a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium, a székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium) jelentése, valamint a Nyugdíjintézet és az egyháztársadalmi szervezetek (Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége, Unitárius Nők Országos Szövetsége, Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet, Gondviselés Segélyszervezet) tevékenységi beszámolóit. A Főtanács a felsorolt jelentésekben foglaltakat az előterjesztések és a Főtanács Bizottság szakvéleménye alapján megvitatta.

A főtanács ülés utolsó mozzanata, az ünnepi gála a reformáció 500. évfordulójának jegyében zajlott. Kátai Zoltán énekmondó az unitárius költő, lelkész és tanár, Bogáti Fazekas Miklós zsoltárparafrázisaiból adott elő, majd ezt követte a nemrégiben nyugdíjba vonult egyházi alkalmazottak, a kerek évfordulót ünneplő egyházi személyek, illetve az új munkatársak köszöntése. Ugyancsak ekkor került sor a kiemelkedő egyházzszolgálati teljesítmények méltatására, valamint az egyházi beszédpályázat eredményhirdetésére is.

A közigazgatási ügyosztály felterjesztésére elismert oklevélben részesült a a szórványban is példaértékűen élni akaró és tudó lupényi unitárius gyülekezet, valamint egyházi életünk érdekében kifejtett kiemelkedő tevékenységükért Kovács Sándor gondnok és felesége, Kovács Irma, illetve az unitárius vallás magyarországi megismertetését és népszerűsítését szorgalmazó Gergely Felicián, a budapesti Heltai Gáspárkönyvesbolt egykori vezetője.

A fejlesztési ügyosztály javaslatára Szilágyi Erzsébet, a fogyatékkal élő ifjakat és felnőtteket felkaroló Reménység Alapítvány elnöke, valamint az alapít-

vány önkéntes munkatársai, támogatói és sorstárs-közössége tevékenységét méltatta a Főtanács.

A hitéleti és missziói ügyosztály kiemelte a fogyasztó egyházunk életében az újjászületés jelképévé vált Zetelaki Leányegyházközséget, annak lelkészeit, Demeter Sándor Lórándot és Újvárosi Katalint, Bíró Eszter pénztárost, Németh Attila keblitanácsost, valamint gondnokát, Kolumbán–Antal Józsefet, illetve a kül- és belmisszió feladatait példaértékűen megvalósító Torockói Unitárius Egyházközség keblitanácsának elnökségét: Csécs Márton Lőrinc lelkészt, Simándi Teréz énekvezért, Király Ferenc gondnokot, Király Zoltán pénztárost, Demény Andrea jegyzőt, Lakatos András elnökségi tagot.

A valláserkölcsi-nevelési ügyosztály javaslatára kiemelkedő egyházzszolgálati teljesítményükért elismert oklevélben részesültek: Léta Sándor lelkész, a legnagyobb internetes unitárius adatbázis, az Unitárius Tudástár létrehozásáért és a felnőttkonfirmáció terén elért megvalósításaiért, Lőrinczi Lajos esperes, a Hagyományos Székely Jövő Program működtetéséért, az Orbán Balázs-emlékszekértúrák megszervezéséért, valamint falumentő tevékenységéért, a Várfalvi Unitárius Egyházközség keblitanácsa, illetve a község önkormányzatának vezetői és Nagy László polgármester, a vallásos nevelés kiemelkedő alkalmi, az egyetemes egyházi gyermektáborok megszervezésében nyújtott segítségéért.

A gazdasági ügyosztály kiemelte Ferenczi Sámuelnek, az Árkosi Unitárius Egyházközség keblitanácsosának az építészeti örökség megőrzésének érdekében kifejtett tevékenységét, valamint Kiss Mihálynak, a Hódmezővásárhelyi Unitárius Egyházközség lelkészének templomentő és -építő tevékenységét.

Nyugalomba vonulásuk alkalmával a Főtanács köszöntötte Adorjáni Levente, Kiss Mihály és Nagy Endre lelkészeket. Születésének 100., illetve 80. éve alkalmából a Főtanács köszöntötte Dimény András és Török Elek ny. lelkészeket, és 70. születésnapjuk alkalmából Keresztes Sándor, Ferencz Gábor és Farkas László nyugalmazott lelkészeket.

A Magyar Unitárius Egyház Egyházi Képviselő Tanácsa által a lelkészi végzettségű unitárius alkalmazottak számára meghirdetett jelíges beszédpályázatának I. helyezettje Czire Szabolcs teológiai tanár, II. helyezettje Jakabházi Béla Botond lelkész, III. helyezettje Fülöp Dezső Alpár lelkész. Dicséretben részesültek Józsa István Lajos, Csécs Márton Lőrinc, Szabó Előd és Demeter Sándor Lóránd lelkészek.

A Főtanács vacsorával zárult, amelyen a Berdeserleggel tartott hagyományos pohárköszöntőt ez alkalommal Bálint Sándor főtanácsai képviselő, a Székelykeresztúri Unitárius Egyházkör felügyelő gondnoka mondta. (U. K.)

Harangszentelés előtti elmélkedés

SÁNDOR SZILÁRD

„Mert amit korábban megírtak, a mi tanításunkra írták meg, hogy az Írásokból türelmet és vigasztalást merítve reménykedjünk. A türelem és vigasztalás Istene pedig adja meg nektek, hogy egyetértés legyen közöttetek Jézus Krisztus akarata szerint, hogy egy szívvel, egy szájjal dicsőítsétek a mi Urunk Jézus Krisztus Istenét és Atyját.” (Róm 15,4–6)

A jobbágyfalvi és nyárádszeredai társegyházközösségben jövőben lesz 15 éve – ha Isten és a gyülekezet is úgy akarja –, hogy szolgálatom elfogadják és segítik, és akikkel az idén szeptemberben harangszentelési ünnepre készülünk. Ezekkel a gondolatokkal készülünk a nyárádszeredai unitárius gyülekezetben az idei őszi hálaadás előtti szombaton sorra kerülő harangszentelési ünnepre, ahova várunk szeretettel mindenkit, aki megtisztel a jelenlétével, és osztozik majd gyülekezeti örömeinkben. Hála és köszönet az Istennek és a gyülekezet minden tagjának, hogy adományaikkal hozzájárultak, hogy erre az ünnepünkre sor kerülhessen! Hála és köszönet a keblitanács tagjainak, akik Csiki Zsolt gondnok mellé álltak e szolgálatban! Ugyanakkor e helyen is szeretném köszönetem kifejezni Balla István jobbágyfalvi gondoknak és mindazoknak, akik a közmunkában és adományaikkal az ügy mellé álltak a parókia épületének szükségessé tatarozásában és az elkövetkező munkálatokra is felajánlották segítségüket.

A templom

Amíg szólnak tornyában a harangok, addig nem néma. Ameddig szól vasárnap az orgona, az énekvezér vezetésével a zsoltár a gyülekezet ajkáról, és ameddig van, ki hirdesse és van, kinek hirdetni az evangéliumot, betölti szerepét. A templom: Isten háza, a gyülekezet lelki otthona, amelynek felépítését áldozat szenteli meg. Épülése közben és után is zajlik az élet: gyerekek születnek, emberek halnak meg, esküvőre és keresztelekre, konfirmációra kerül sor. De ezzel egy időben itt vannak a keresztelek és konfirmáció nélküli gyerekek és ifjú életek, és itt vannak a kísértések és bukások, a megmaradások, családok szétszakadása és újraegyesülése. Itt vannak még a kiábrándulások és a csalódások, a szülőföld elhagyása és a visszatérés, az örök újrakezdések, a csend és a lélek gyötrő zaja egyaránt. Az anyanyelv és az idegen nyelv, balesetek és gyógyulások, az ágyban halált váró beteg emberek és a pénzükért rohángáló egészséges emberek, akik a templom kapuját vagy ajtaját ki nem nyitják, mert nincs idejük – viszont számukra is fon-

tos a hit és a gyülekezethez való tartozás mégis, valami mélységes titokként.

Itt van a hit, de a hitetlenség is, a papokat méltán vagy méltatlanul tisztelő, máskor szidalmazó hívek is – annyi minden van a templom melletti életben és a templomban is, amíg épül, és miután felépült, annyi-annyi minden... A templom minden, csak éppen a közömbösség helye nem. A templom a vasárnapok és hétköznapok reménységének látható állandó jelképe legjobb és legszebb esetben.

Van hely, ahol a templom már italmérő biliárdterem vagy hajléktalanszálló, netán alsóneműüzlet. De a formájában ott is templom még a templom. A templom még akkor is templom, ha már rendeltetése megváltozott. Megszólítja a híveket a templom a maga némaságával is, az öntudatlan, hitevesztett, de különben szerető lelkű embereket. A templom az a hely, amely türelemmel itatja át a lelkét az imádkozni vágyó embernek még a távolból is. Türelemmel, hogy elviselhetővé váljon a megváltoztathatatlan, türelemmel hogy tovább éljen és éltesse az egyetértést, hogy egy szájjal és egy lélekkel tudjunk hálát adni.

A templom szava, a harangszó egyértelmű, világos, tiszta, aki ismeri és aki engedi lelkét megszólítani általa, számára félreérthetetlen üzenete van már évezredek óta.

A templom szava időnként ünnepre hív, máskor vasárnapi lelki pihenőre vagy végső búcsúra. Az emberi szó ennél több lehetőséget tartogat és ugyanakkor épp olyan félreérthető is lehet. Talán azért van szüksége a hívő léleknek a harangokra, hogy szavai igazodjanak a világos, tiszta egyértelmű üzenetekhez, és beszéde közben ne a mulandóságokra, de az örökkévalóságra figyeljen.

Beszéd és írás

Mondják, az embernek a beszéd meghallgatásához szüksége van alázatra, mert szívesebben beszél, mint hogy másokat meghallgasson. Erre az alázatra akkor van leginkább szüksége az embernek, amikor fontosabbnak tartja saját maga mondanivalóját, mint a másokét. Ez onnan is eredhet, hogy az Isten lelkes teremtményének, az embernek könnyebb adni, mint elfogadni. A beszéd ekkor egyfajta adássá válik, a hallgatás pedig egyfajta elfogadás lesz. Természetesen ez lehet fordítva is, különösen ha az által adunk, hogy hallgatjuk a hozzánk beszélőt, és elfogadjuk a hallgatását annak, akihez beszélünk. A beszélő „adja” az üzenetet, míg a hallgató ezt „elfogadja”. Eltekintve az eltérő esetektől, általában egyet tudunk érteni ab-

ban, hogy aki beszél, annak legjobb esetben van üzenete, és azért szólal meg, ám ehhez szüksége van valakire, aki meghallgatja. Az már egy másik kérdés, hogy aki meghallgatja, mit kezd az üzenettel. A hallgatáshoz mindenképpen szüksége van alázatra, ami elfogadás és adás is lehet egyben. Ha a beszélőnek a szándéka csupán az adás, anélkül hogy elfogadná azt, akihez beszél, az üzenet nem érhet célba. Az ilyen beszélőből hiányzik az alázat azzal szemben, akihez beszél. Aki csak adni akar, anélkül hogy elfogadna, egy idő után egyedül maradhat, mert nem lesz, kinek adjon és nem lesz, aki neki adjon: nem lesz, akihez beszéljen, vagy aki meghallgassa őt. Mindenképpen, aki ad, az hatalmat gyakorolhat azzal szemben, aki elfogad, viszont ennek a hatalomnak van visszája, ami egy idő után meg is bomolhat és széteshet. Alázat szükséges tehát ahhoz is, hogy el tudjuk fogadni azt, amit nekünk felajánlanak és ahhoz is, ha fontosnak tartjuk az üzenetünket és azt, akihez beszélünk.

Remény, tűrés, vigasz

A beszéd és a hallgatás alázata mellett érdemes odafigyelnünk az írás és az olvasás alázatára is. Mennyi alázat szükséges az olvasáshoz? Mennyi alázat szükséges azon írás elolvasásához, amely a mi okulásunkra, lelki gazdagodásunkra íratott meg? A kérdésfelvetés után máris jöhet a kritikai észrevétel: ha reménységre, vigasztalásra, türelemre van szükségünk, illetve ezt szeretnénk tanulni, akkor semmi más dolgunk sincs, mint elolvasni a Bibliát, ide nem alázat, de tudásszomj szükséges. Ki az, akinek ne lenne szüksége reménységre? Annak, akinek már van reménysége? De mit kezdene az ember vele, ha nem oszthatja meg

másokkal, s amennyiben megosztja, akkor jöhet az újabb adag, nemde?

Tehát reménységre mindig szükségünk van, hogy másoknak is tudjunk adni belőle: tudjunk vigasztalni, tudjunk türelmesek lenni. Mikor kell vagy lehet vigasztalódni és mikor nem? Van-e egyáltalán ember, akinek ne lenne szüksége valamiféle vigaszra? Van-e olyan vigasz, ami mellett azért megy el az ember, mert úgy látja, tapasztalja meg hogy ez nem neki való? Erre az utóbbi kérdésre a válasz egyértelmű: igen, van ilyen vigasz. Ahány ember, annyi vigasz és annyi reménység, de ugyanígy vannak közösségi reménység- és vigaszforrások is.

És most a türelemről. A türelem és az unitárius hit kapcsolatának immár 450 éves évfordulóját ünnepelhetjük a jövő évben. Pál apostol ebben az üzenetében, itt a türelemre mint az állhatatosságra, a kitartó hűségre utal. Isten irántunk való hűsége vitathatatlan és rendületlen, mint az ő vigasztalása is, ahonnan reménységet nyerjük. Ez az isteni türelem, az irántunk való hűségének a jele, olyan, mint a bővizű forrás, ahonnan szomjúhozó és éhező lelkünk merítheti reménységét. Ekképpen bővelkedhetünk a türelemben is: az íráskor alázatos olvasása által, mint amely életünk jó termőföldbe hulló evangéliumi magjait adja. Akinek megadatik ez a türelem e lelki merítés révén, annak megadatik az egyetértés áldása azokkal, akikkel beszél, vagy akiket hallgat, akinek ír, vagy akit olvas. Ez után természetes lesz, hogy egy szívvel és egy szájjal dicsőítse a megvigasztalódott, reménységben és türelemben megelégtetett ember annak a Jézusnak az Atyját, aki mindannyiunk türelmes Istene. Pál apostol soraiban a jézusi akarat ma is meggyőző üzenetével szólítja meg a mindenkori embert: az egyetértésnek az ereje, a türelem reménységes vigasza az alázatos ember számára áldás.

Mint ahogy a ruhát szokás beszegni, hogy ne rojtosodjon viselés közben – szükséges egypár zárógondolat. Kíváncsi vagyok, hogy vigyük magunkkal e szentírási üzenetet, mint a magától növekvő vetés termést hozó zsenget, jegyezzük fel lelkünk lapjaira, akár szószólói, akár hallgatói lennénk annak az üzenetnek, amiről Pál apostol az 1Kor 9,16-ban ezt írta: „Jaj nekem ugyanis, ha nem hirdetem az evangéliumot!”

Szóljanak majd a harangok, kongassák a reménységnek, a vigasztalásnak és az egyetértésnek évszázados visszhangját, és hívják, szölongassák a híveket az istentiszteletre, kongjanak a türelem hangjai égen-földön!

Gyülekezetek számára úrvacsorai kelyhek, keresztlőpoharak, kenyérosztó tálok, illetve kancsók készítését (finomezüstből vagy a megrendelő által rendelkezésre bocsátott anyagból), javítását és tisztítását vállalom. Emellett önből készült egyházi tárgyak restaurálásával is foglalkozom. Érdeklődni a 0264 433 241-es, 0765 128 601-es, illetve a (0036)20 3168 217-es magyarországi telefonszámon lehet.

IMREI IMRE ötvösmester (Kolozsvár)

Egy nemzetőr özvegye a szabadságharc után

Ma már csak a régmúltban megjelent elbeszélő írásokból ismerjük meg azon nők érzéseit, akik a szabadságharc zászlaja alatt harcba küldték szeretteiket, aztán hosszú időn át várták kezüket tördelve a hírt, hogy vajon győzedelmesen térnek-e haza szeretett kedveseik, férjeik, vagy fel kell öltetniük a gyász fátyolát a szabadságharcban elesettekért.

Egy ilyen honleányról tudósít Raffai Irma egyik figyelemre méltó elbeszélése 1904-ből, a következőképpen:

Nekünk fogalmunk sincs arról, milyen hősinek kellett lenni e nőknek, midőn honleányi kötelességből a Kossuth lángszavára, Petőfi riadójára megváltak szeretteiktől. Hős kornak hős leányai voltak ők, kik férfiasan megállták helyüket a harc idején.

Háromszéknék egy kis falujában élt a szabadságharc kitörése előtt a szép Mária, szülőinek, testvéreinek büszkesége, a fiatalságnak bálványa. Testvérhúga volt Forró Elek (1813–1893) vitéz ezredesnek, ki Déva várát 1849-en bevette, majd Kemény Farkast Abrudbányánál szorult helyzetéből kimentette, s aki végre ezekért, s még számtalan hőstettéért, és különösen azért a fő-fő bűnért, hogy mint a császár századosa, honvéddé lett, 6 évi várfogságot kapott.

A szép és előkelő leányt eljegyezte Udvarhelyszék keresztyúri járásának főszolgabírója – vagy, amint akkor hívták, nemzeti dultója. Egymáséi lettek és zavartalan boldogságban éltek néhány évig. Három kislányuk született, örömmel várták a negyedik gyermeket is, midőn egyszer csak megkondult a vészharang, s megfűjták a szabadságharc riadóját. És a vitéz elődök nemes leánya engedte menni édes urát, küldötte gyermekei atyját, hogy mint nemzetőr százados teljesítse honfiúi kötelességét a csatateren tovább. Szíve vérzett, de szeme könnytelen maradt, hiszen biztatta az elhivatás mellett a remény, hogy a csaták fürgetegéből élve, majd diadalmas hősként kerül férje vissza, amikor már négy gyermekét ölelheti keblére érte imádkozó hűségével.

De nem látta viszont többé soha.

Egyike lett férje az elesett hősöknek. Kémszemle alkalmával rohanta meg orozva az ellenség. Ott porladoznak csontjai egy kis kertben, hová a községbeliek kegyeletből tisztességesen eltemették, s hová a bánatos özvegy mindegyre elzarándokolhatott. Könyves szemekkel taníthatta a kis árváinak a sírirat sorait (...)

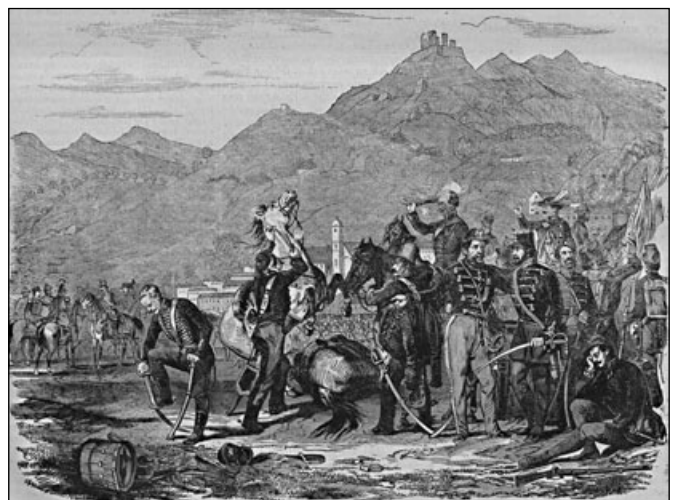
A gyámoltalan fiatal özvegyet csapás csapás után érte. Jóformán még föl sem ocsúdott a veszteség fájalmától, máris elkövetkezett az anyagi zavar, életfenntartás kérdése. Birtokát földúlták, kifosztották őt mindenből a lázongók. A jobbágyság fölzsabadításáért járó kárpótlást Kossuth-bankókban kapta ki, s mi-

után senki sem figyelmeztette, a maga idején nem váltotta be, így pénzvagyona is elveszett. Mit tegyen? Hová legyen? Élni kell tisztességgel. Nőtték lányai, neveltetni kellett. „Az Úr gondot visel, nem hagyja el övéit.” Bizott, reménye növelte munkakedvét, dolgozott kitartással, élt takarékosan, egyszerűen. Gazdálkodott a mezőn, miként egy férfi, gazdasszonykodott, miként a munkás házi nő édes otthonában. Többször ledobhatta volna az özvegyi fátyolt, mert szép volt, szabályos az arca, gyönyörű a termete, jóságos a szíve, de nem tevé gyermekeiért, férje emlékéért. Fiatal vállalai nem görnyedtek meg a rájuk nehezült nagy teher alatt. Szíve nem fásult el a sok gondban. Negyven évig özvegykedett. Gyermekeit mint a házi lányokká nevelte, kik férjhez menve, saját otthonukban megmutatták, hogy kinek voltak lányai. Jó kedélye vénségében is napsugárként hatotta át családi körét. Vejei abban a ritka dicsőségben részesítették halála napján, hogy egy jó anyós van a világon, az övék. Két leányából papné lett, kiknél legszívesebben tartózkodott. (...) A keresztyéni szeretettől áthatva, szerény anyagi viszonyai között annyi jót tett s oly sok embert fölsegített. Mégis hányan csalták meg, kivált, amíg beleszólt az egyedüllétbe, az özvegységbe.

Idők múltán, ha az övéivel beszélgetett a régi dolgokról, sok vigaszt talált urának hősie halálában. „Inkább veszett a táborban el, mint a csúfos bitófán”, szokta mondani, mert valószínűnek tartotta, hogy mint a Marosvásárhelyen kivégzett Török, Horváth és Gálffi elválhatatlan bajtársai, férje is azon végezte volna be életét. (...)

Érdekességként kell megemlítenünk, hogy a szerzőt a székelykeresztyúri/csókfalvi Raffai Irmát 37 éves korában ragadta el váratlanul a halál 1910 januárjában. Őszinte szívvel hívó és szolgáló unitárius nőként emlékszik rá az *Unitárius Közlöny* Nők Világa mellékletének főszerkesztője, Penczelné Kozma Flóra.

KÖZREADJA:
GÁLFALVI GÁBOR

Világosi fegyverletétel – wikipedia.org

UNITÁRIUS SPORTTÖRTÉNET

Pákei Lajos és a kolozsvári korcsolyapavilon története

KILLYÉNI ANDRÁS

• A kolozsvári korcsolyaélet központja közel száz éven keresztül a sétatéri tó volt. Az ezernyolcszázhetvenes évek elején alapított Kolozsvári Korcsolyázó Egylet (KKE) 1873-tól bérelte a tavat, rendszeres korcsolyázást biztosítva, versenyeket és korcsolyaünnepélyeket szervezve itt.

A sétatéri tó partján található a gyönyörű korcsolyapavilon. Sajnos mára története feledésbe merült, és vendéglőként használják, holott hosszú időn keresztül a korcsolyázást szolgálta, a korcsolyázók kényelmét biztosította. 1896-ban épült fel, hosszas készüldések után, a korcsolyázó egyesület óriási anyagi befektetésének köszönhetően. Akárcsak a mulató (ma kaszinó néven ismert), Pákei Lajos terve szerint készült.

Pákei Lajos (Kolozsvár, 1853. március 1. – Kolozsvár, 1921. március 22.) Kolozsvár kiemelkedő építésze volt. Tanulmányait a kolozsvári Unitárius Kollégium-

a városi tanács kiírta a pályázatot egy díszes korcsolyacsarnok és egy mulató felépítésére. A nyertes terv Debreczeni Balázs építésze volt, aki egy svájci stílusú, 30 méter hosszú, 9 méter széles cukrászdát tervezett,

ban kezdte, majd 1876-ban Budapesten és Münchenben folytatta. Bécsben báró Hansen egyetemén tanult, és itt végezte gyakornoki éveit. Közben részt vett a bécsi Parlament épületének tervezésében és kivitelezésében. 1880-ban szülővárosa meghívta a város főépítésének. Több tucat középületet, templomot és családi villát tervezett Erdély-szerte, főbb művei Kolozsvárott az Unitárius Kollégium, a New York szálló, továbbá a Mátyás-szobor talapzata. A mezőzáhi Ugron-kastély, a dicsőszentmártoni, székelyudvarhelyi, magyarsárosi és bölöni unitárius templomok ugyancsak az ő tervei alapján épültek.

A KKE hosszas előkészületek után 1894-ben döntötte el, hogy egy korszerű korcsolyapavilont, illetve egy mulatót építtet a sétatéri tó partjára. Első lépésként 1894-ben megnagyobbították a tavat. 1895-ben

amelynek két bástyája és két tornya lett volna. A cukrászda csarnokában 300 személy fért volna el, ezen kívül 250 személy a kinti teraszon. Az épület építkezési költségét 24 800 forint értékben határozták meg. Az építkezés feltétele az volt, hogy a korcsolyapavilont be kell fejezni 1895. november 1-re, a kiosk pedig be kell legyen fedve ugyanaddig.

Az építkezés késett a kor bürokráciája miatt: hiába írta ki a város a pályázatot, hirdetett győztest, a város törvényhatósági bizottsága pedig határozatot hozott az építkezésekre, ezt a határozatot fel kellett terjeszteni a belügy-, majd a kereskedelmi minisztériumba. Így nem csoda, hogy a terv elavult, 1896 júliusában pedig újabb pályázatot írtak ki, a kormányhoz pedig Pákei Lajos tervét terjesztették fel. Az új pályázat feltétele az épületek felépítése volt még 1896 folyamán. Az épület felépítésére hárman pályáztak: Reményik Lajos, Endstrasser Benedek és Hirschfeld Lajos építészek. A győztes pályázat a Reményiké lett, aki vállalta a két épület felépítését 54 179 forint 95 krajcár összegből.

A város folyósított az építkezésre 40 000 forintot, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület pedig 26 000 forint kölcsönt adott 15 évre, évi 5%-os kamattal. A korcsolyapavilont a tó partján, a mulatót pedig a sziget és a fősétányok között építették föl. A mulató tervezésekor Pákeit a Potsdam melletti Sanssouci-kastély ihlette. A kaszinó bejáratához díszes, mitológiai alakok szobraival díszített szökőkutat emeltek 1897-ben.

Régi diákemlékeimből IX.

Diákélet a kolozsvári unitárius régi kollégiumban a XIX-ik százév végén

Antónia Mihály egykori magyarszováti unitárius lelkész régi diákemlékeiről szóló feljegyzéseit unokája, Benczédi László szíves engedélyével közöljük. A visszaemlékezés 2013 során folytatásokban jelent meg a svédországi magyar protestánsok ökumenikus lapjában, az Új kéve hasábjain. A visszaemlékezés az 1957. június 30-ai 58 éves érettségi találkozóra készült.

• Ám egyszerre különös, szokatlan zsivaly hallatszik. Nagy tömeg áradatától körülveve számárháton közeledik Dárius király, két vállára akasztott tele tarisznyáiból marékkal szórja a sokaság közé „aranyait”, az új veretű fényes rézkrajcárokat. Taszigálódás, szitok és átkozódás, csak minél többet szedhessen fel belőle a tömeg. Feljebb egy emelvényről nagy hangon kiáltja egy alak: „Ide, ide uraim, itt a jó alkalom, bárki kipróbálhatja az erejét az amerikai erőmérő gépen pár krajcárért. Csak bátran, uraim!” Közben csattanások, miket egy-egy hangos „éljen!” vagy vidám kacaj követ. Ne-te-né! Amott jó hosszú virginiával a szájában káplár úr, Bagó, drága Julcsájával, mosolygó boldogan, kéz a kézben. Egyenest a pofozógépnek tart, utat nyit magának, lefizeti a taxát, s nekigyürkőzve, lapát nagyságú tenyerével olyan pofot húz le, hogy a mutató egyszerre a legfelső fokra szökik. A tömeg illő tisztelettel húzódik félre, ami Julcsának igen imponál. Majd arra sétálnak, ahonnan a szellő a *Bob herceg* keringő melódiáját hozza, s meg sem állnak a ringliszpig. Káplár úr a hölgyét a legcifrább hintóba segíti, maga pedig felpattan a legszilajabb paripára, s vidám zeneszóval már indul is a jókedvű társaság. Azután mindent bejárnak, mindent megnéznek. A kardnyelő akrobatát, a pojácának öltöztetett majmot, ahogy táncol, ugrál, csókot dobál. A gyorsfényképész sátrában a nap emlékére páros képet csináltatnak, húsított isznak, fagyaltoznak, egyszóval: mulatnak.

Most a hirtelen riadalmat az okozta, hogy egy jól öltözött fiatalember szandolinjával a nyílt tó közepén felborult, s nyakig érő vízben evickél a part felé. És így tart a vidám szórakozás egész alkonyatig s még tovább is, mert este 8-tól tűzijáték lesz a tó körül. De minthogy mi olyat már láttunk, inkább menjünk tovább.

Elhaladva a katonauszoda mellett, tekintsük meg a pár lépésre levő lövöldét is, hol árnyas fák alatt, gondosan ápoltt élő sövény szegélyezte sétatutak vezetnek a nagy csarnokhoz, melyben nyári táncmulatságokat szoktak rendezni. Tény, hogy ez a minden oldalról vízzel határolt terület arra a legalkalmasabb. Iskolánk tavaszi majálisát is rendszerint itt tartják meg.

Hónapok óta készül rá az ifjúság. A diákok, hogy kedvükre mulassanak, a gyerekek, mert akkor állítólag szabad (?) cigarettázni, s kiadni, akinek veréssel

tartozunk. Kora tavasszal már megkezdődnek az előkészületek. A VI. VII. VIII. osztályos diákok maguk közül megválasztják a rendezőbizottságot, alelnököt, pénztárost, ellenőrt és titkárt. Elnöknek felkérjük valamelyik fiatalabb tanárt. Megvitatják, kidolgozzák a részleteket, helyiséget bérelnak, meghívókat, táncrendet nyomtatnak, zenészeket fogadnak, hogy a május végére vagy június elejére tervezett majális méltó legyen régi jó hírnevéhez. Ha a kitűzött nap elérkezett, és a tánchelyiség fel van díszítve, délután 2 óra tájban az egész ifjúság nemzeti lobogó alatt, katonás rendben, zeneszóval kivonul a lövöldébe. A gyerekesreg örvendezhet, szaladgálhat fel a Csiga-dombra s onnan le. De estére otthon kell lenni minden gyermeknek, mert 8 órakor kezdődik a felnőttek mulatsága. A bejáró híd mellett zöld lombokkal díszített sátorban van a pénztár és rendezőbizottság, várva az érkező vendégeket. Már jönnek is egymás után a város felől a bérkocsik, melyekből komoly, tekintélyes mamák, rózsás arcú, vidám kedvű leányok szállanak ki. A kék-fehér selyemszalagcsokorral ékeskedő fürge rendezők karjaikon vezetik a hölgyeket a tarkabarka lampionok sora alatt a mintegy 80 méternyire levő nagy terembe, ahol Pongrácz Laji vagy Csikai Gyuri bandája már húzza is a talpalávalót. A táncos hölgyeknek a figyelmes rendezők díszes táncrendekkel kedveskednek.

Egykori bálozó hölgyek féltve őrzött emlékei között a vitrinben ma is egész csomag szebbnél szebb báli táncrendet lehet látni, belejegyezve a táncosok neve, kikkel a nagymama vagy dédmama valamikor a francia négyeseket végiglejtette. Ugyanott báli legyezők is teleírva fiúnevekkel. Miért is kell megőregedni! Ma már csak a helye van a régi lövöldének, mely, amint neve mutatja, valamikor a város tehetősebb polgárainak volt társadalmi egyesülete, hol a vadászat nemes sportjának kedvelői célba lövést gyakorolhattak, vagy a fehér asztal mellett politizálhattak, esetleg a teke és tenispályákon a fiatalabbak szórakozhattak, s ahol délutánonként a szertehullott labdák összegyűjtésével mi, alsóbb osztályú tanulógyerekek is kereshettünk 10-15 krajcár zsebpénzre valót.

A lövöldén felül faúszató telep volt. A Gyalui-havasokban kitermelt tűzifát a Szamos addig szállította, innen pedig Klemm Pál és más vállalkozó cégek foga-

tai szétfuvarozták a városban. Még fennebb a Kolozsmonostori Gazdasági Akadémia gyakorlótereit következtek, a Csikó-kert és Baromfi-major. Legfölül pedig a nagy gát, mely a malomárok vizét a városba irányítja. A gát körüli mészkőben szép echinus-kövéteket találtunk. A gáttal egy magasságban esik a monostori Kálvária, hová a városi közönség jó időben szívesen szokott kísértelni. Kellemesebb és megszokottabb kirándulóhelyeink közé tartozott a Monostori-erdőben levő Szent János-forrás környéke. Csendes völgyben, árnyas fák alól fakad a kristálytisza bő vízü forrás, üdüléssel kínálva a fáradt lelkeket.

Egy szeptemberi szép napon gyermekbarátainkkal ott járva, megrázogattuk a forrás körüli mogyoróbrokat, s csak fel kellett szedni vagy a patak medréből kihalászni az érett mogyorót, az átellenes oldalon pedig a somot. Abban az évben a vadgyümölcsök különösen nagy termést adtak. Mire a kollégium elé értünk, már esteledett. A Monostoron lakó dohánygyári munkások csoportosan akkor haladtak a járdán hazafelé. Szokás szerint egyik-másik gyerek ártatlan képpel, de bosszantó szándékkal megkérdezte, hogy: „Néni, kit temetnek ilyen későn?” A választ szóbelileg elég vastagon meg is kapták. Történetesen az öreg Pap Mózsi bá is abban a pillanatban lépett ki az iskola kapuján, s egész véletlenül elprüsszentette magát, mit a gyári munkások célzatosságnak vettek. „Na nézzétek csak, még ez a vén trotty is űzi a tréfát. Ennek sincs több esze!” Szegény öreg eléggé mentette magát, hogy nem volt szándékában senkit is sérteni. De hasztalan.

Az alsóbb osztályos tanulóknak a dohányzás tiltva volt, a vétkest az iskolai esküdszék három pálcabüntetéssel sújtotta. Ezen úgy fogtunk ki, hogy a Feleki úton a városból kimentünk a Nagy Gábor tanyájáig, ott elszívtunk egy-két cigarettát, a maradék dohányt pedig gondosan az útmenti karfák véseteibe rejtettük, hol mindig megkaptuk. Aztán szédelegve hazaindultunk, s erős mentolos cukorkát szopogattunk, nehogy megérezzék rajtunk a dohányfüst. A nagyobbak valószínűleg lenézték, aki nem dohányzott vagy nem tudott slukkolni.

Kisdíákkoromban egyszer, nyár elején társaimmal elbódorogtunk a papfalvi Kerek-erdőbe madártojást gyűjteni. Valamelyikünk egy tölgyfa oldalán harkályvágta lyukat fedezett fel. Bizonyára mókus lakik benne, vegyük ki. Mint legkisebbet, engem feltaszítanak a fára. Mókus ugyan nem volt benne, de volt pele, s jól összemarta a kezemet. Megsebesülve jöttem haza.

Biás Pista szobatársam valahonnan – alkalmasint hazulról – egy hatlövetű nikkelezett revolvert szerzett, s elhatároztuk, hogy vasárnap délután kimegyünk célba löni. Ki is mentünk jónehányan a Postaberekbe, hol most a Csaba utca kezdődik, s ahol akkor árnyas nagy nyárfák alatt, a zöld gyepen vidám ki-

rándulótársaságok mulattak. Mi pedig egész délután célba lőttünk a finom revolverrel. Ma is csodálkozom, hogy a Gondviselés megőrzött, sem magunkban, sem másban kárt nem tettünk. A gyermeket a kíváncsiság is szokta néha ilyesmire vinni.

Ez a gyermeki kíváncsiság erősen fúrta az oldalunkat, hogy a kollégium közelében levő tűzoltóőrtorony tetejéről széttekinthessünk a város felett. Bartha Gergely tűzoltólaktanya-parancsnoktól néhányan engedélyt kértünk s kaptunk is erre. Egy tűzoltó mindjárt fölkiért az őrtorony vasrácsos tetejére, ahol a soros őr éjjel-nappal körülsétálva kémleli, hogy nem lát-e gyanús füstöt emelkedni valahonnan. Esőben, szél- és hóviharban a fedélzet közepén levő kis bódéba húzódik, s onnan figyel. Ennek a bódének a tetejére van felszerelve a vészharang, melyen tűz esetén az őr kicongatja a kerület számát, s kitűzi a piros lobogót vagy lámpást, mely a tűzvész irányát jelzi. A tűzoltás szempontjából ugyanis a város 8 kerületre volt osztva. Pár perc múlva a város lakossága tájékozva van az égés felől. Vágtatva rohan a tűzoltólaktanyából a mindig készenlétben levő készültség a két nagy szürke lipicaitól vont szerelvénnel, s egyszerre a város minden részéből a fiatalabb iparospolgárokból szervezett önkéntes tűzoltóság is a tűz oltásához. Régen a kollégium diáksága is részt vett a tűz oltásában, s ilyenkor éjszakának idején is kinyitották a kaput avégre. A mi időnkben már csak a monostori gazdasoknak volt szervezett, kiképzett és felszerelt tűzoltóságuk, s kötelesek voltak tűzvész esetén rohamlépésben a helyszínre sietni.

A Monostoron máig is fennmaradt egy ilyen éjjeli riadónak a története. Mikor a gazdaszok a sötét éjszakában a tűzhöz igyekeznének a külváros utcáin, valami nagy dübörgő hordós szekereket értek utol, s gondolva, hogy azok is az égéshez sietnek, egyikük könnyebbség okáért belefogózott egyik szekér löcsébe. De vesztére, mert a hepehupás úton a szekér hirtelen nagyot zökkent, s a hordó tartalmából az illetőt végigloccsantotta. A szekerek ugyanis Danczinger Henrik ürszékkihordó nagyvállalkozó éjjeli fogatai voltak.

Egyik nyáron a tanulóifjúság boldogan vakációzott otthon, amikor híre jött, hogy Kolozsvár utcáin a tavasszal megkezdett közúti vasút építése rövidesen befejeződik, és a forgalomnak átadatik. S valóban, amikor szeptember elején Kolozsvárra érkeztünk, a vasútállomás előtti téren már várt az öblös kéményű gőzmozdonyos – két személykocsiból álló – vonat, hogy 6 krarjcarért a kollégium elé szállítson. A kalauz éppen Szász Domokos VI. osztályt végzett diákismérésünk volt, csinos egyenruhában, pompás új köpennyel. Irigykedve néztük, s mindnyájunkban titkos vágy támadt, vajha mi is valamikor ilyen kalauzok lehetnénk. A kolozsvári közúti vasútnak egyelőre négy mozdonya s megfelelő számú személy- és teherkocsija volt. A páncélozott aljú mozdonyok oldalán „Kolozs-

vár”, „Monostor”, „Erdély”, Mátyás király” nevek voltak sárgaréz öntvényből kiírva, a kocsik pedig számozva voltak. A rendes nyomtávú pálya egyelőre fölfelé a monostori sörgyárig, lefelé a Szent Péteri templomig volt kiépítve, s közben a dohány- és szeszgyárhoz is bevezetve. Kár, hogy a további fejlesztés elmaradt, talán mert más városok mintájára ide is villamost terveztek, vagy Horowitzék nem találták elég rentábilisnek a vállalatot. Tény, hogy pár év múlva a K. K. V. sínparját fölszedték, s Kolozsváron ma is (1957) autóbuszok bonyolítják le a bel- és külterületeken a közúti forgalmat.

A 19. század végén Kolozsváron közlekedő közúti vasút szerelvénye – Veress Ferenc felvétele

Arany metszés

A templompadokra felkötözött csokrok egyszerűen gyönyörűek voltak. Piros rózsza fehér mirtusszal és zöld levélkéekkel. Összesen 20 + 8, vagyis 28 csokor. S a rózsák szálanként egy-egy kis kémcsőszerű vázácskában, hogy ne hervadjanak el a nagy melegben. Örülök az ötletnek, miszerint már évek óta, közvetlenül egy-egy esküvői szertartás után nem bontjuk le a díszletet, s így a vasárnapi istentiszteleten részt vevő gyülekezeti tagok elképzelhetnek egy-egy szép, fiatal, boldog ifjú párt, a velük örvendező ünneplőbe öltözött násznépkel. Azon a bizonyos említett vasárnapon a csokrok teljesen elbűvölték kiváltképp az asszonyokat, olyannyira, hogy a bátrabbak kérésrel fordultak hozzám, hogy nem lehetne-e hazavinni azokból a szépségekből. Bólintásomra a csokrok pillanatok alatt gazdára találtak.

– Kik díszítették fel a templomot? – kérdezte az egyik rózsacsokor-tulajdonos.

– Fiatal lányok és fiúk – adtam meg a választ a kíváncsiskodónak, miközben magamba szívtam a rózsza illatát az egyik, kezemben tartott csokorból.

Ezek a lányok és fiúk olyan szépek voltak, mint egy „genetikai lottó” nyertesei, akik ugyanarra a számmra tették fel a tétjeiket. A lányok: egyenesre vasalt hosszú haj, tetoválásra hasonlító sötét szemöldök, spirálozott, dúsított szempilla, vastagon rúzoszott ajkak, darázsderék, telt keblek és hosszú combok. A fiúk: oldalt felnyírt frizura, enyhén borostás arc, kigyúrt mellkas, szőrtelen végtagok. A sok egyformán szép lány és fiú láttán eltöprengtem, hogy vajon miért akar olyan lenni az egyik, mint a másik.

Olvastam, hogy 1883-ban Francis Galton angol polihisztor, Darwin unokatestvére érdekes kísérleteket végzett. Különböző embercsoportok tagjainak fényképeit egymásra fényképezte, mint például a vegetáriánusokét és a bűnözőkét, hogy megtudja, van-e a csoportra jellemző arcvonás. Ami szemet szúrt neki, hogy minél több arcképet vetít egymásra, a portré annál vonzóbbá válik.

Ma már számítógépes programokkal az egyéni vonások matematikai átlagát is modellezni tudják, és beigazolódott, hogy minél inkább közelít az átlagoshoz valaki, annál szebbnek találjuk. Matematika és szépség, ezt még Püthagorasz is összekapcsolta. Az arany metszés szabálya: amikor egy mennyiséget úgy osztanak két részre, hogy a kisebbik rész ugyanúgy aránylik a nagyobbikhoz, mint a nagyobbik az egészhez. Mi, emberek két lábon járó példái vagyunk az arany metszésnek. Vagy ahogy a phi a legszebb szám a világegyetemben: 1,61803398875... Az isteni arányosság.

De mi van akkor, ha ez nemcsak a külső szépségre vonatkozik vagy arra, hogy egy embernek 2 szeme, 2 füle, 2 keze, 2 lába van, hanem a felmért-lemért tudásra is? Például ott van 3 jó barát, akik a 6 évnek szinte mind a 12 hónapján át, a nap mind a 24 órájában együtt laknak, tanulnak, s ugyanazon a napon vizsgáznak, ugyanazon tanárok előtt, ugyanazon tantárgyakból, és ugyanolyan általánossal végeznek. Arisztotelész és Platón azt tanították, hogy az arányosság a szépség elengedhetetlen kritériuma. E tanítás szerint az arányok helyes megválasztása jelenti a harmóniát, ez pedig a helyes élet alapja, mely nem csupán a testi méretekre vonatkozik, hanem a teljes emberi életre.

Most végtelenül örülök, hálát adok Istennek, és megköszönöm – bár nem lehettem ott a lakodalmi mulatságon, sem a 3 jó barát évzáró ünnepségén – ezt az arányosságot, szívem szerint úgy is fogalmazhatnám, ezt az isteni arányosságot. Most pedig megyek, és megcsodálom a napraforgó tányérján elhelyezkedő magokat, a csiga házáat, a fenyőtoboz pikkeljét, Apollón szobrát, Renoir festményeit, az aranyspirált, Leonardo tanulmányait, a fiúk 8,50-es általánosságát, miközben felszabadultan dudorászom a számomra legszebb egyházi énekünket: „Urunk, Atyánk, az ég lakója, / A csillagoknak alkotója...” És ne felejtsem gyermekem gerinces tartását, elvei mellett való szilárd kiállását, meg nem alkuvását.

BENEDEK ENIKŐ

Unitárius Alkotók Társasága

TÁMBA RENÁTÓ

• Az Unitárius Alkotók Társasága (UART) a kelet-magyarországi Szabolcs-Erdélyi Protestáns Körből formálódott 2004. április 3-án, a budapesti Bartók Béla-gyülekezet Hőgyes Endre utcai gyülekezeti termében, mintegy 20-25 érdeklődő részvételével, hogy rövid időn belül felváltsa elődjét. Azonban jelenlegi székhelyének Felhős Szabolcs elnök lakhelye okán mégsem Budapest, hanem Vásárosnamény tekinthető. Az egyesület első elnöke Karner Ottó, a Hőgyes Endre utcai Unitárius Egyházközség presbitere (2004–2008) volt, majd őt követte a miskolci dr. Nagy Ákos, aki sajátos koncepciót igyekezett megvalósítani az UART-on belül. A titkári teendőket kezdetben Gergely Felicián látta el Felhős Szabolcs ügyintéző titkár közreműködésével. 2014. január 24-e óta Felhős Szabolcs volt beregi unitárius szórványgondnok tölti be az elnöki tisztséget, a titkári tisztségbe pedig Szigeti Gábort választották meg. Szinte Gábor festőművész-tanár egészen haláláig az UART tiszteletbeli elnöke volt. Az évközi gyakorlati tevékenységek megszervezése és véghezvitele a választmányra hárul, melynek tagjai az alapításkor Kelemen Miklós és Léta Sándor lelkészek, Gáspár Ferenc ifjúsági író és könyvkiadó, Néző László szerkesztő, Tirnován Tamás és Sikó Ágnes képzőművészek, valamint Schmidt Gábor nyomdász voltak.

Az UART az öt megelőző protestáns kör által a rendszerváltást követő tizenöt évben megvalósított kulturális missziót folytatja, központi törekvése továbbra is az unitarizmus tanításainak magyarországi terjesztése volt, s máig az maradt. Az UART munkásságát teljes egészében áthatja Ratkó József költő ideológiai sallangoktól mentes magyarságtudata, illetve a faluszervezésben, közösségkövá-

csolásban jelentős eredményeket elért Balázs Ferenc önzetlen, áldozatos cselekvése.

A szervezet céljai között szerepel az is, hogy egy alkotói közösségbe tömörítse azokat az elsősorban kelet-magyarországi (Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyéről, a Partium térségéről, illetve Kárpátaljáról való) írodalmárokat, művészeket, esztétákat, tudósokat és hitéleti személyiségeket, akik szimpatizálnak az unitárius szellemiséggel vagy unitárius hitűeknek vallják magukat. Ezen alkotók publikációs felülete a Ratkó József és Balázs Ferenc szellemi-lelki örökségét folytató *Partium*, de a legtöbb szerző más folyóiratban is közli műveit.

A *Partium* 2007-ben vált az UART lapjává, s a folyóirat köré csoportosuló művészgárda már ekkor elismert tagokat tudhatott magáénak, akik unitárius szimpatizánsok, illetve unitárius szemléletűek voltak, mint Deák József, Dusa Lajos, Ószabó István, Bakos Kiss Károly és Magyarosi Árpád, vagy humanistának, esetleg univerzalista felfogásúnak tekinthetők, mint Joó Adrián, Kürti László és Kósik Attila. A *Partium* lap igazgatója (és egyben az UART elnöke) Felhős Szabolcs, alapító főszerkesztői Felhős Szabolcs és Ószabó István, jelenlegi főszerkesztője Oláh András, jelenlegi szerkesztői Elek Ottó, Felhős Szabolcs és Szigeti Gábor, aktuális főmunkatársai pedig Kürti László és Farkas Gábor.

Az UART a *Partium* kiadásán túl feladatának tekinti előadások, vitafórumok, szimpóziumok, alkotótáborok, képzőművészeti tárlatok és irodalmi matinék megszervezését és lebonyolítását is. Továbbá jelentős szerepet vállal az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylettel való kapcsolat ápolásában, valamint a Balázs Ferenc szellemi örökségének őrzésében. A társa-

ság alkotói díja a Balázs Ferenc-nívódíj, amelyet azelnökség két évente ítél oda egy-egy kiemelkedő alkotó számára. Az egyesület munkásságát korábban különböző műhelyekben fejtette ki: a *Partium* és Beregi Műhely, a Budapesti UART Műhely, a Miskolci UART Műhely, a Salgótarjáni UART Műhely, valamint az UART Műhely nevű fórumokon, mely utóbbi a népfőiskolai mozgalom támogatásában is jelentős részt vállalt. Ezek nagy része már megszűnt, jelenleg a *Partium* Műhely nevű szervezet működik.

Az UART célkitűzése szerint a *Partium* szerkesztőgárdája napjainkban is törekszik a nagyváradi és temesvári alkotókkal (elsősorban a testvérlapnak tekintett sárospataki *Zempléni Múzsza*, partiumi *Várad* és a kárpátaljai *Együtt* c. folyóirat szerzőivel) való kapcsolattartásra, hiszen célja, hogy a periodika végül Ungvártól Temesvárig átfogja a keleti és délkeleti régiók partiumi területét. A lap unitárius szellemi telítettsége ellenére azonban – ahogyan azt Novák Valentin is megfogalmazta a Magyar Írószövetség fórumán (2015. május 14-én) – az egyesület életében a református, a katolikus és az unitárius alkotói szemléletmód békésen megfér egymás mellett, hiszen már az 1568-as tordai országgyűlésen is hangsúlyos eszmei törekvésként jelent meg a válásbéke és a szellemi sokszínűség.

Az utóbbi évtizedben számos eseménnyel gazdagodott a *Partium* Műhely története. Az UART a kezdetektől fogva céljának tekinti különböző vitafórumok, szimpóziumok és tárlatok szervezését, valamint a dunafüredi alkotótábor működtetését; ez utóbbi mindössze fél évet élt. Eredetileg tervként szerepelt egy évkönyv kiadása, egy irodalmi és művészeti kávéház kialakítása, egy egyházi lexikon kiadásának elősegítése, valamint

egy egyháztörténeti múzeum megnyitása is, mindennek megvalósulása elsősorban HR-befolyás és anyagi támogatottság függvénye.

A műhely fontos törekvése, hogy minél több helyen bemutatkozhasson. Így került sor a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán 2008-ban megszervezett bemutatkozó alkalomra is, de bizonyos időközönként a Magyar Írószövetség keretében szervezett eseményeken is megjelent már az UART, illetve ismertek az Ünnepi Könyvhetek UART-találkozóit is. 2009-ben a Magyar PEN Club és az UART tartott közös rendezvényesetet a *Partium* alkotóinak (pl. Bakos Kiss Károly, Farkas Wellmann Endre, Oláh András, Mátyus Attila, Dusa Lajos, Karner Ottó és Felhős Szabolcs) részvételével a Petőfi Irodalmi Múzeumban, 2012-ben pedig a főszerkesztő lakóhelyén, Vásárosnamény könyvtárában tartott felolvasóestet a *Partium*, a Beregi Ünnepi Könyvhét alkalmából.

Megemlítendő továbbá a *Partium* estjei Debrecenben, Nyíregyházán és Szegeden, valamint a kolozsvári Bulgakov Kávéház unitárius eseményei. Az UART és a *Partium* célja nem más, mint kiterjeszteni tevékenységét az erdélyi unitárius művészek és az ifjúság megnyerésére is, mind a rendezvény- és közösség-szervezés, mind a művészeti és hitéleti tevékenység vonatkozásában.

A *Partium* rendszeresen bekapcsolódik a Tokaji Írórtábor tevékenységébe is, 2014-ben pedig Kürti László, a *Partium* szerkesztője abban a megtiszteltetésben részesült, hogy átvehette a Tokaji

Írórtábor díját. A folyóirat alkotói ugyanakkor meghívást kaptak már a berekfürdői írórtáborba is (2011, 2013), ugyanakkor – a lap nagyrégiós törekvéssel összhangban – tapasztalható együttműködés az *Együtt* folyóirattal is.

Meg kell említeni az UART ifjúsági tagozatának létrehozását is, mely pedagógiai szempontból különösképpen üdvözlendő. Ebbe a körbe sorolhatjuk Dárdai Balázs építész, Bodrogi Péter ifjúsági szervezőt, Mogyorósi Dénes joghallgató költőt, Dárdai Barnabás szobrászt, Joó Adrián filozófushallgatót, Felhős Koppány vízépítő-mérnök fotóművészt, Balogh Tibor grafikusművészt, valamint Vári Zsolt festőművészt. Az egyesület a zenei élet területén is tevékenykedik, kiemelendő Seregi Benke kocsordi kántor, a saját zenekarral bíró, a PEN Clubban már több fellépést megélt Zoltáni Zsolt, valamint Tót Attila tevékenysége.

Hit, hűség és közéletiség – ebben a hármas jelszóban ragadhatjuk meg az UART és a *Partium* c. folyóirat szellemiségét, hiszen vallásos érzületű és nemzeti-polgári értékrendű szerkesztőség tartja kezében a folyóiratot. A folyóirat és az egyesület hű kíván maradni szimbólumaihoz: az örök égő lángnyelvhez, amely az unitárius univerzalisták egyetemes szimbóluma, illetve a jól ismert ősi erdélyi jelképhez, a farkába harapó kígyóhoz, amely az 1600-as évekből való, s Máté evangéliumának passzusát juttatja eszünkbe: „Íme, én elküldelek titeket, mint juhokat a farkasok közé: legyetek tehát okosak, mint a kígyók, és szelídek,

mint a galambok” (Mt 10:16). Továbbá a folyóirat impresszumában szereplő jelkép is kifejezi az egyesület tevékenységének lényegét, amely nem más, mint egy őstulipán, s az „Egy az Isten” felirat rovasírással.

Az UART számára rendkívül fontos a hit, a művészet és a tudomány párbeszédébe, együttes munkálkodásába vetett hit, hiszen a szerzők Balázs Ferencsel együtt rendületlenül hiszik: „A vallás megadja az én életem célját; a tudomány hozzásegít az eléréséhez; a művészet alkalmat ad, hogy benne gyönyörrel elmerüljek”. Az UART tevékenységének három alapvető pillére tehát a hit, a tudomány és a művészet, ám ennek megerősítése céljából a *Partium* c. folyóirat színvonalának megtartása, sőt fejlesztése a továbbiakban is szükséges.

Az UART szerzői az unitarizmus szempontjából is meghatározónak tartják a művész és bölcselő elődök tevékenységét, hiszen Thomas Manntól kezdve Ratkó József költőig számos kiemelkedő, az unitarizmust hitelvének tekintő művész és kutató került be az unitarizmus képzeletbeli panteonjába. A szellemi és lelki elődökhöz (Ratkó József, Balázs Ferenc, Bartók Béla, Frank Lloyd Wright stb.) való hűség, a közéleti szerepvállalás, az előítéllettel és a közönnyel szembeni harc felvállalása határozza meg az egyesület és a műhely törekvéseit. Az UART tagjai az önszerveződő társadalomépítés híveinek vallják magukat, a hit, a keresztény magatartás kötelezi őket lelkiismeretes munkájuk folytatására.

Alkalmi szociális szálláslehetőség

A Gondviselés Segélyszervezet és az érintett egyházközösségek öt erdélyi városban ingyenes szálláshelyet biztosítanak rászoruló betegeknek és/vagy kísérőiknek, akik műtétre, egészségügyi vizsgálatra vagy kezelésre érkeznek.

Az alkalmi igénylésekkel a következő személyekhez lehet fordulni:

- **Kolozsvár:** Vagyas Attila (0740 133 027)
- **Marosvásárhely:** Kiss Matild (0365 449 315)
- **Brassó:** András Erika (0787 584 862)
- **Sepsiszentgyörgy:** Péterfi Zita Ágnes (0267 313 813)
- **Csiksztereda:** Solymosi Alpár (0742 153 716)

SZERETETSZOLGÁLAT

Beszámoló az erdővidéki SegédKezek kalákatáborról

• A Gondviselés Segélyszervezet háromszéki fiókszervezete első alkalommal szervezett regionális önkéntes munkatábort július 13–16. között. A rendezvényt Barót környéki településeken szerveztük meg. A tábori központ helyszíne Felsőrákos volt. A résztvevők elsősorban rászoruló idős személyeknek, többgyermekes, szegénységi küszöb alatt élő családoknak nyújtottak segítséget, illetve közösségi épületeknél (templom, szeretetotthon, kántorlak, ravatalozó) kaláktak. A tábor fő célja a rászorulókat közvetlen segítése, ugyanakkor a közösségi szolidaritás évszázados hagyományának, a kalákának a népszerűsítése volt.

A 32 állandó résztvevő (14 és 28 év közötti ifjak) 15 különböző erdélyi településről (Háromszék, Udvarhelyszék, Barcaság) érkezett a kalákatáborba. Egy napra hozzájuk csatlakozott 34 fiatal a magyarországi Dabásról és a délvidéki Zentáról, ami a közös munkaélmény mellett kiváló alkalomnak bizonyult a határokon átívelő nemzetközösségi kapcsolataépítésre és tapasztalatcserére.

Az önkéntes munkálatok öt erdővidéki településen zajlottak, ahol összesen 19 különböző helyszínen, nagyrészt családoknál segítettek a következő munkaterületeken: háztáji takarítás, favágás, bútorok festése, gyomlálás, szőnyegmosás, kaszálás, vihar- és tűzkárok nyomának eltakarítása, egyebek. A kalákatábor zárásaként istentiszteletet tartottunk, számba vettük a munkálatok eredményeit és a rendezvény egészét.

A kalákatábor előzményei a kolozsvári unitárius középiskolás lányok 1943 és 1944 nyarán szervezett, három-három hetes kalákatáboraira nyúlnak vissza. Az ak-

kori résztvevők székelyföldi falvakban nyújtottak segítséget kétékezi munkával a világháború frontjain harcoló vagy már elesett férfiak családjainak. Az elmúlt öt évben – az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet és a Gondviselés Segélyszervezet által – újraindított egyetemes egyházi szintű sorozat eddigi helyszínei: Homoród mente (2012, 2013), Erdővidék (2014), Nyikó mente (2015), Aranyosszék (2016).

A kalákatábor támogatói: Gondviselés Segélyszervezet, Bethlen Gábor Alap, az Emberi Erőforrások Minisztériuma egyházügyi államtitkársága, Háromszék-Felsőfehéri Unitárius Egyházkör, Kovászna Megye Tanácsa, Felsőrákosi Unitárius Egyházközség, magánszemélyek.

Támogatóinknak és önkénteseinknek ezúton is köszönetet nyilvánítnak!

A GONDVISELÉS SEGÉLYSZERVEZET
HÁROMSZÉKI FIÓKSZERVEZETÉNEK ELNÖKSÉGE

NŐK VILÁGA

Szép volt, lányok!

ASZTALOS KLÁRA

• Csodásan szép volt a kezdet, amikor 1994-ben a Svájci Katolikus Nőszövetség meghívására egy, harminc nőből álló romániai csoport Svájcban részt vett egy egyhetes szemináriumon, amelynek célja az ottani közösségekben végzett szociális munka megismerése volt. Csodás élményt jelentett számunkra, akik hozzászoktunk a sűrűn beépített szürke tömbházak és szemetes környezetük látványához, nem tudtunk betelni a svájci táj szépségével, a tisztán tartott épületekkel, az ablakokból leomló virágokkal, a rendben tartott emberi léttérrel. A szociális munka különböző területeit, helyszíneit jártuk be. Láttuk, hogyan foglalkoznak szervezeten a fogyatékkal élőkkel, az idősekkel. Sajtókonferencián válaszoltunk az újságírók kérdéseire, vallottunk magunkról, közösségi életünkről.

Ez volt a kezdet, amikor mi, a egyes csoport tagjai (volt közöttünk magyar, román és német ajkú, római és görögkatolikus, protestáns és ortodox vallású), akik addig nem tudtunk egymásról, ott akkor közel kerültünk egymáshoz, és elhatároztuk, hogy ezentúl tartjuk a kapcsolatot, és meghívjuk a svájci pártfogóinkat a FOWE (Frauen Ost West Europa) munkacsoport tagjait.

Az első szemináriumot Kolozsváron szerveztük meg 1997-ben, és azóta minden második évben más-más helységben találkoztunk. Szerveztünk szemináriumot Brăilán, Marosvásárhelyen, Medgyesen, Brassóban, Kovásznán, Nagydisznódon és három alkalommal Kolozsváron. A kör bezárult, ahol kezdtük, ott volt a búcsútalálkozás is ez év július 10–13. között. Az évek folyamán különböző témákkal foglalkoztunk, ilyenek voltak: az identitás kérdése, régi és új értékek, szolidaritás és felelősségvállalás a generációk között, vallásszabadság és tolerancia, a hagyományos és a modern család szerepe, az önkéntesség szabályai, a komplex személyiségű nő. Az utolsó szeminárium témája az öregedés volt. A csoport összetétele menet közben változott. Egyesek lemaradtak és egy-egy új tag is csatlakozott, átlagban 15-25 személy vett részt. Minden alkalommal előadások hangzottak el az adott témáról hazai és svájci megközelítésben. A találkozók közelebb hoztak minket, és alkalmat adtak a barátságok elmélyülésére. Az egymás iránti megértés és türelem szép példája született meg közöttünk azáltal, hogy sikerült megértenünk egymást román, magyar, német, angol és francia nyelvtudásunkra támaszkodva. Az egymás iránti kedvesség jeleként sok kis apró ajándéktárgy cserélt gazdát. Ezelőtt 10 évvel éppen Kolozsváron arra készültünk, hogy megköszönve a svájci támogatóink áldozathozatalát, lezárjuk a talál-

kozók sorát, de nem így történt. A többség mellett voksolt, hogy folytatni kívánjuk, akár saját erőből is. És folytattuk még tíz évig, öt találkozó erejéig.

Az utolsó találkozó témáját maga a helyzet kínálta, húsz év elteltével „kicsit” öregedtünk, így hát erről beszélgettünk. A svájciak közül Gyarmathy Catherine adatokkal alátámasztva ismertette Svájc elöregedésével kapcsolatban felmerülő demográfiai, szociális és gazdasági kérdéseket, a lehetséges vagy kényszerű megoldások perspektíváit. Csupán egy meglepető adat: míg 1970-ben 61 százezstendős vagy idősebb ember élt Svájcban, addig ma azoknak a száma 1600.

Fischli Vreni személyes élményeit osztotta meg velünk az idősekkel való foglalkozás, lelki támasznyújtás terén, egészen az utolsó küszöbig. Dr. Teodorescu Réka pszichológus az élet különböző szakaszait, azoknak problémáit ismertette, és az idős korra való tudatos felkészülés fontosságát hangsúlyozta. A hazai szociális kérdések kezeléséről, a fogyatékkal élők és idősök gondozásáról, az állam nyújtotta lehetőségekről a témában dolgozó szakember, Străjescu Viorica tájékoztatását hallgattuk meg. A Reménység és a Transilvania Alapítványokban zajló tevékenységeket vetített képek és hozzá fűzött magyarázatok hozták közelebb hozzánk.

Szokás szerint a szeminárium utolsó napjára kirándulást szerveztünk, ez alkalommal Kalotaszegre. Meglátogattuk a vistai és a farnasi, kazettás mennyezetű régi református templomot, az egerbegyi ortodox fatemplomot, a zsoboki gyermekotthont és a farnasi öregotthont. A búcsúest ünnepi asztallal, vidámsággal, meglepetésekkel telt. Hiszem, hogy a résztvevők számára emlékezetes élmény marad.

Szép volt, lányok! Köszönjük a svájci támogatóinknak a sok szép együtt töltött időt, barátnőinknek a kitartást és türelmet, és mindannyiunknak kívánom, hogy kellemes és tartalmas időskort éljünk meg.

IFJÚSÁGI OLDAL

Zárónyilatkozat

• A magyar unitárius ifjúság és más felekezetű, szabadelvűen vallásos fiatalok szervezeteként működő Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) július 7–9. között Vargyason szervezte meg a 41. Unitárius Ifjúsági Konferenciát.

A rendezvényen az ODFIE helyi egyleteinek képviselőiben, illetve a központi szervező csapat tagjaiként 200 fiatal vett részt. A konferencia a következő programrészekből állt: istentiszteletek, áhítatok, előadások, műhelymunkák, valamint szórakoztató programrészek. A konferencia záró mozzanataként kopjafát avattunk.

A konferencia munkálatainak összegzéseként az alábbi nyilatkozatot tesszük közzé.

Az 1928–1939 között, majd az 1991 óta évente megszervezett unitárius ifjúsági konferenciák elsősorban egy-egy megadott téma feldolgozását célozzák, többnyire olyan területekről, amelyek az ifjúság életében fontos szereppel bírnak. A rendezvény központi témája a reformáció 500 éves ünnepének gondolatához kapcsolódik, ezért a *Légy te is reformátor!* jelmondatot fogalmaztuk meg témánknak.

A rendezvény megnyitóján Tőkés-Bencze Zsuzsanna gyergyószentmiklósi unitárius lelkész tartott ifjúsági istentiszteletet, ezt követte egy előadás a reformációról, amelyet Rácz Norbert kolozsvári unitárius lelkész tartott. Ezután a csíkszeredai Felugró csapatának szórakoztató műsora következett, majd éjszakai áhítatra került sor, amelyet Magyar Zita III. éves teológiai hallgató, az ODFIE alelnöke tartott.

A szombati nap nyitómomentumaként Nagy Zsuzsanna III. éves teológiai hallgató tartott áhítatot, majd ezt választható műhelymunkák követték. Ezek a központi témára alapozódtak, és a következők voltak: Rácz Norbert kolozsvári unitárius lelkész *Gondold újra az istentiszteletet!* címmel tartott műhelymunkát. Molnár Imola nagyváradi unitárius lelkész a fiatalokkal a lelkésszerepről gondolkodott. A műhelymunka kiinduló mondata: *Gondold újra a lelkész szerepét!* Tófalvi Tamás székelyszentmihályi lelkész *Gondold újra az iskolát!* címmel vezette a műhelymunkát, illetve Gergely Noémi, az ODFIE korábbi alelnöke a *Gondold újra az egyletet!* jelmondatot tartotta meg a foglalkozást. A négy műhelymunka közül a fiatalok kedvükre választhattak, ugyanis ezek az interaktív tevékenységek kétszer zajlottak le egymással párhuzamosan a délelőtti folyamán.

Délután az *Újragondoltuk!* programpont alatt foglalták össze a délelőtti műhelymunkák lényegét a tevékenységvezetők, a beszélgetést Fülöp Júlia, az ODFIE elnöke moderálta. A rövid összefoglalók során kiderült, hogy a fiatalok lényeges reformátori gondolato-

kat fogalmaztak meg a lelkész szerepét, az egyletet, az istentiszteletet és az iskolát illetően.

Ezt követően Bustya János sepsiszentkirályi lelkipásztor tartott *Ha Luthernek lett volna Facebookja* címmel előadást. Ezután pedig az *Artz találkozó* sajtótájékoztatója következett, Fülöp Júlia, a rendezvény főszervezőjének vezetésével. A programdús napot táborüzes gitárest zárta.

A vasárnap délelőtti záró istentiszteletet Kovács István sepsiszentgyörgyi unitárius lelkész tartotta. Ezt követően a rendezvény emlékére kopjafaavatásra került sor, amelyen Dénes Erzsébet (Homoródszentpál) III. éves teológiai hallgató tartott alkalmi egyházi beszédet.

Délután vetélkedőn tettük próbára az egyletes fiatalok kreativitását és tudását. Ezután sporttevékenységek zajlottak: a résztvevők fociban, mótában, vödröngban (négy személyes játék, amelynek során a piramis alakban felrakott, vízzel teli vödrökbe kell juttatni a labdát) mérték össze talpraesettségüket. A sporttevékenységekkel párhuzamosan szabadidős, kézműves foglalkozások biztosították a fiataloknak a szórakozást és a kapcsolódást. Este sor került a délutáni vetélkedők eredményhirdetésére és a nyeremények átadására. A rendezvény bulival zárult.

További részletek a *konferencia.odfie.hu* honlapon találhatóak.

A konferencia fő támogatói a Magyar Unitárius Egyház, a Vargyasi Unitárius Egyházközség, a Vargyasi Polgármesteri Hivatal, a Bethlen Gábor Alap, valamint a Communitas Alapítvány.

Isten áldása legyen a konferencia résztvevőin, támogatóin és kivitelezőin egyaránt!

Vargyas, 2017. július 10.

AZ ORSZÁGOS DÁVID FERENC IFJÚSÁGI EGYLET
ELNÖKSÉGE

	III. rész	Kenyérből darabot vág	A máj váladéka	Régész öröme	Ilyen lehet a tanár vagy a diák ruhája	Olasz autójel	Szaporodik a hal	Téli kirándulás	Méter	Német-holland folyó	Skála-hang	Köszméte	Ókori balkáni nép volt	Nagyváradi Atlétikai Club, rövid.	
I. rész															E
Takarít						Hat római számmal			Telepakol						
						Könnyező			Valamint						
Kocsonyásítás											Börtön jelképe				
											Öcskaság				
Nem az			Morális							Albán pénznem				Az energia jele	
			Tojásokon ülő tyúk							Tiltás				Termést begyűjt	
Istenek itala						A sugár jele			Sűrgetés				Betöm a szélein!		
Vár közepe!						Magyar autójel			Kén vegyjele				Magyar koreográfus		
				Egyszer sem								Szintén nem			
				Piaci árus								Becézett János			
Diagonális		Részben átköt!			„Minthogy pedig sem parancsolat, sem ígéret, sem példa nem hozható fel a Szentírásból a szentek segítségül hívásának igazolására: ez okból következik, hogy a ... S minthogy az imádságnak hitből eredőnek kell lennie, miképp tudjuk azt, hogy Isten helyesli a segítségül hívást:” (A kipontozott rész a rejtvényben. Philipp Melancon: <i>Az ágostai hitvallás apológiája</i> , 1530.)						Himalájai ember				
Spanyol autójel		Ahová ki-önt a folyó									Sémi nép				
Áru tömegvesztése															
Csavar											Számára				
Űrmanó			Névelő		Angol tagadás	Izomkötő	Nitrogén vegyjele	Furfangos	Csiszolt felületű	Szántó-eszköz	Valóságnak megfelelő				
			Az oldalától								IV. rész				
Vízimadár				II. rész								Tollforgató			
				Kockázat								A sugár jele			
Angol hadvezér volt							A gabona fehérjeje						Foghús		NY
							... tesz, becsap						Jemeni kikötő		
Tonna		Élet				Hengerelt áru						Pál utcai vörösinges vezér			
		Az olív népies neve				Kikötőhely						Ellenérték			
Lerben készült hús					Személyről					Ügyész emeli				Dehogysis!	
					Kérdés személyre					Mister röviden				Japán színházi műfaj	
Eleven				Gabonanyaláb					Mélázik						
				Hidrogén vegyjele					A ház közepe!						
	G										A	Bibliai női név			

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség: dr. Czire Szabolcs főszerkesztő, dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő

Munkatársak: Asztalos Klára (Nők Világa), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Barothi Brigitta (ifjúsági oldal), Márkó László (médiareferens, honlap), Nagy Henrietta (gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat)

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella
Készült a kolozsvári Idea Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9. tel./fax: (0)264 593 236/(0)264 595 927

kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter és Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület, Gál György Attila**, tel.: 0264 596 478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem örzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

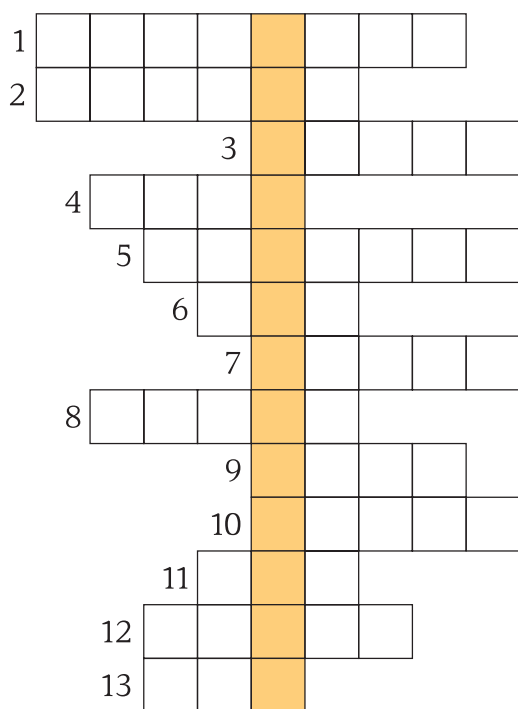
ISSN 1220-8418

Kedves Barangolók!

A nyár izgalmas pillanatokat rejteget számotokra, remélem, örültök a szabadidőnek. A júliusi lapszámban egy elveszett bárányról olvashattatok, az e hónapiban viszont egy eltűnt fiatalembről, aki képes álmokat fejteni. Ha nem elégedtek meg azzal, amit édesapja közölt velünk, akkor Bibliákat elő, olvasásra fel! A barangolók igazi erőssége az, hogy kutatnak Isten országában, és végül mindig kiderítik a történetek végét.

Segíts Jákobnak kideríteni, hova került József, miután testvérei eladták a midiánita kereskedőknek! A megoldáshoz segítségedre lesz a Biblia 1Móz 29. és 30. fejezete.

1. Hova költözik a család, miután József felfedi magát testvérei előtt?
2. Lea és Jákob második fiúgyermekének neve.
3. A fáraó álmában milyen állat szerepel?
4. Lea és Jákob harmadik fiúgyermekének neve.
5. Bilha és Jákob második fiúgyermekének neve.

6. Bilha és Jákob első fiúgyermekének neve.
7. Jákob első feleségének a neve (akit valóban szeretett).
8. Ráhel szolgálójának neve.
9. Zilpa és Jákob második fiúgyermekének neve.
10. Lea szolgálójának neve.
11. Zilpa és Jákob első fiúgyermekének a neve.
12. Lea és Jákob első fiúgyermekének a neve.
13. Jákob második feleségének a neve (akit muszájból vett feleségül).

Bibliai Hírek

A legpontosabb forrásokból dolgozunk

Ára: két hal

Eltűnt fiamat keresem!

A nevem Jákob, 12 fiúgyermek édesapja voltam a mai napig. Ma érkezett a rossz hír, hogy a számomra legkedvesebb fiam, akinek még tarka ruhát is csináltattam, vagy elveszett, vagy vadállat tépte szét. Reggel még boldog családként kezdtünk teendőinkhez. Kiküldtem Józsefet a testvéreihez, akik éppen legeltettek, de este József már nem tért haza, és a gyermekeim hozták haza a tarka ruháját.

Különös tehetségű fiatalember volt, aki álmokat tudott fejteni. Két különös álmát mondta el nekünk, az egyik az volt, hogy ké-

véket kötöttünk a mezőn, s amíg József kénéje főlegyenesedett, testvérei kénéi meghajoltak. A másik álma az volt, hogy a nap, a hold és a csillagok meghajoltak előtte. Emiatt testvérei rossz szemmel néztek rá, hiszen úgy értelmezték, hogy József fiam előtt majd meghajol a többi fiam.

Hiszem, hogy életben van a fiam, és szeretném, hogy rátaláljunk. Kérem, ha bárki látta őt vagy találkozik egy olyan ifjúval, aki megfejtí az álmokat, értesítsen engem, mert lehet, hogy József az!

Az eltűnt Józsefről további híreket olvashat az 1Móz 37-46. fejezetekben.

Augusztusi memóriakártya

Játékoskönyv

• Egy padon üldögélünk Rékával, kedves barátnőmmel. Csevegésünk közepette arról érdeklődök, hogy melyik játék a kedvence. Hirtelen megfordul, és az asztalon heverő könyvek felé nyúl. Ebben van – mondja, és elkapja a kék különböző árnyalataiban pompázó könyvecskét. Még kisiskolás, de olvasni már tud, és boldogan lapoz a Kézcsók a királynak elnevezésű játékig, majd a játék menetének, kellékeinek felolvasása után még alaposan el is magyarázza, hogy biztosan megértsem.

Azt hiszem, Györgyilyés Izolda kedves barátnőm, egykori teológustársam, táborvezetőtársam, jövődöbéli kollégám valahogy így képzelte el ennek a könyvnek a használatát: bárki szabadon keresgéljen benne, és találjon rá arra a játékra, amit kicsik és nagyok szórakoztatására választ. Éppen emiatt fogalmazódik meg már az előszó első soraiban, hogy ezek a játékok azok számára hasznosak, akik táborban, csoportban, iskolában gyerekekkel, fiatalokkal foglalkoznak. A könyv 315 játékleírást tartalmaz: van köz-

tük többek között névtanulós, beszélgetős, hangulat-teremtő, sportos, csapatépítő, vetélkedő jellegű, így jókedvűen fogadják a gyermekek a jobbnál jobb és szórakoztató csoportos, egyéni feladatokat. A játékok ismertetése a szükséges kellékek megnevezésével, a játékosokra vonatkozó adatokkal kezdődik, ami nagyban hozzásegíti a vezetőt ahhoz, hogy alkalmas játékot válasszon a gyerekeknek. A két tartalomjegyzék, főleg a könyv végén levő is ezt segíti, hiszen a játék típusa és a résztvevők száma alapján sorolja fel a kategóriák szerint rendezett tevékenységeket.

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egyletnek néhány éve megjelent már egy *Játékoskönyv*, amit nagy örömmel használunk azóta is. Ez a munka bővíti a játéktárat. A kötet a valláserkölcsi-nevelési kiadványok harmadik köteteként jelent meg dr. Czire Szabolcs irányítása és sorozatszerkesztése alatt.

(Györgyilyés Izolda: *Játékoskönyv*. VEN-kiadványok III., Kolozsvár, 2017, Magyar Unitárius Egyház, 190 o.)

NAGY HENRIETTA

Benedek Enikő nőszövetségi elnök (Segesvár), **Ferenczi Enikő** mentálhigiénés szakember (Kolozsvár), **Gálfalvi Gábor** ny. iskolaigazgató (Alsóboldogfalva), **Győrő Dávid** főjegyző (Kolozsvár), **Killyéni András** sporttörténész (Kolozsvár), **Lőrinczi Levente** lelkész (Kissolymos), **Sándor Szilárd** lelkész (Jobbágyfalva–Nyárádszereda), **Péterfi Ágnes** segédlelkész (Sepsiszentgyörgy), **Támba Renátó** szociális munkás (Ózd), **Varró-Bodoczi Ilona** vallástanár (Szentgerice)